

KBAM

Kentsel ve Bölgesel
Araştırmalar Ağı
9. SEMPOZYUMU
15-17 ARALIK 2023
İZMİR

AFETLERDEN ÖÇRENDİKLERİMİZ / ÖÇRENEMEDİKLERİMİZ:

CUMHURİYETİN YÜZÜNCÜ YILINDA
MEKÂNSAL ARAŞTIRMALARIN
VE PLANLAMANIN YERİ VE İŞLEVİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

DÜZENLEME KURULU*

Doç. Dr. Adile Arslan Avar

Ar. Gr. Yağmur Aşçı

Dr. Neşe Aydın

Dr. Bilge Çakır

Prof. Dr. Yavuz Duvarcı

Ar. Gr. Özge Ekinci

Ar. Gr. Ecem Engin

Ar. Gr. Çiğdem Fındıklar Ülkü

Ar. Gr. Kübra Karkın

Ar. Gr. Zeynep Özçam

Ar. Gr. Ayşegül Sarı

Ar. Gr. Sezen Türkoğlu

Dr. Esin Özdemir Ulutaş

Prof. Dr. Koray Velibeyoğlu

Ar. Gr. Göksun Yıldırım

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Süleyman Demirel Üniversitesi

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Konya Teknik Üniversitesi

Konya Teknik Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

*Liste soyisimlerin alfabetik olarak sıralanması ile oluşturulmuştur.

ISBN: 978-975-6590-28-7

BİLİM KURULU*

Prof. Dr. Aslı Akay

Dr. Deniz Altay Kaya

Prof. Dr. Bilge Armatlı Koroğlu

Doç. Dr. Adile Arslan Avar

Doç. Dr. İrem Ayhan

Prof. Dr. Burak Beyhan

Dr. Bilge Çakır

Doç. Dr. Olgu Çalışkan

Prof. Dr. K. Mert Çubukçu

Prof. Dr. İclal Dinçer

Prof. Dr. Hasan Engin Duran

Dr. Defne Dursun

Dr. Zeynep Elburz

Prof. Dr. Zeynep Enlil

Prof. Dr. Ayda Eraydın

Doç. Dr. Şirin Gülcen Eren

Dr. Gökhan Hüseyin Erkan

Prof. Dr. Hilal Erkuş

Prof. Dr. Gülden Erkut

Doç. Dr. Deniz Gerçek Kurt

Prof. Dr. E. Ferhan Gezici Korten

Prof. Dr. Polat Gülkan

Dr. Zehra Güngördü

Dr. Ebru Harman Aslan

Doç. Dr. Emel Karakaya Ayalp

Doç. Dr. Serkan Kemeç

Doç. Dr. Ersan Koç

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Çankaya Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Dokuz Eylül Üniversitesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Atatürk Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Yıldız Teknik Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Süleyman Demirel Üniversitesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Akdeniz Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İstanbul Teknik Üniversitesi

Başkent Üniversitesi

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

İskenderun Teknik Üniversitesi

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Bursa Teknik Üniversitesi

Dr. Nuri Tunga Koroğlu
Dr. Nihan Oya Memlük Çobanoğlu
Doç. Dr. Yelda Mert
Doç. Dr. Seçil Gül Meydan Yıldız
Dr. Burcu Müderrisoğlu
Doç. Dr. Ezgi Orhan
Doç. Dr. Gülden Demet Oruç
Dr. Güldem Özatağan
Doç. Dr. Burcu Özdemir Sarı
Prof. Dr. Burcu H. Özüduru
Doç. Dr. Ender Peker
Doç. Dr. Mehmet Penpecioglu
Prof. Dr. Erkan Polat
Dr. Sezen Savran Penpecioglu
Doç. Dr. Tayfun Salihoğlu
Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin
Prof. Dr. Metin Şenbil
Doç. Dr. Fatma Şenol
Doç. Dr. Meltem Şenol Balaban
Doç. Dr. Arzu Taylan Susan
Prof. Dr. İlhan Tekeli
Doç. Dr. Binali Tercan
Prof. Dr. Fatih Terzi
Prof. Dr. Asuman Türkün
Prof. Dr. Nil Uzun
Dr. Zeki Kamil Ülkenli
Prof. Dr. Tolga Ünlü
Prof. Dr. Nuri Yavan

Çankaya Belediyesi
Gazi Üniversitesi
İskenderun Teknik Üniversitesi
Yozgat Bozok Üniversitesi
On Dokuz Mayıs Üniversitesi
Çankaya Üniversitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi
Newcastle Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Süleyman Demirel Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Gebze Teknik Üniversitesi
Hacı Bayramı Veli Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
TED Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Ankara Üniversitesi

Dr. Kadriye Burcu Yavuz

Dr. Ahmet Yazar

Prof. Dr. Emine Yetişkul şenbil

Doç. Dr. Fikret Zorlu

Gazi Üniversitesi

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Mersin Üniversitesi

9. KBAM SEMPOZYUMU
AFETLERDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ /
ÖĞRENEMEDİKLERİMİZ: CUMHURİYETİN
YÜZÜNCÜ YILINDA MEKÂNSAL ARAŞTIRMALARIN
VE PLANLAMANIN YERİ VE İŞLEVİ
2023” PROGRAMI

15 ARALIK 2023 CUMA	
09:00	KAYIT
09:45-10:30	<p style="text-align:center">Açılış Konuşmaları AASSM KÜÇÜK SALON</p> <ul style="list-style-type: none"> Fehmi DOĞAN <i>İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Dekanı</i> Yusuf BARAN <i>İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörü</i> Tunç SOYER <i>İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı</i>
10:30-10:45	ARA
10:45-11:45	<p style="text-align:center">Sempozyum Açılış Oturumu “Afetler Bağlamında Kent Planlama ve Kentsel Çalışmaların Toplumsal İşlevini ve Gündemini Yeniden Düşünmek”</p> <p style="text-align:center">AASSM KÜÇÜK SALON</p> <ul style="list-style-type: none"> “Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar İletişim Ağı (KBAM)” Bilge ÇAKIR - <i>Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Şehir ve Bölge Pln. Bölüm Başkanı</i> “İkinci yüzyılın başında şehir ve bölge planlama bilim ve eylem alanına, iklim krizi ve afet riskleri bağlamında bakmak” Semahat ÖZDEMİR - <i>İYTE Şehir ve Bölge Pln. Emekli Öğretim Üyesi</i> ”Planlamada Yeni Yaklaşım için Yerleşme Sisteminin Değişimini Farklı Kavram ve Tekniklerle Araştırmak” Emine YETİŞKUL ŞENBİL - <i>ODTÜ Şehir ve Bölge Pln. Bölüm Başkanı</i> “Döngüsel Kültür” Güven EKEN - <i>İzmir Planlama Ajansı</i>

11:45 – 12:00

ARA

Eş Zamanlı Oturumlar 1 ve 2

**OTURUM 1 - Afetlere Yönelik Farklı Ölçekte
Planlama Çalışmaları**

AASSM KÜÇÜK SALON

Oturum Başkanı:
Bilge ÇAKIR

- Bersu AKTAŞ, Talya ÖZAKINCI; İl Afet Risk Azaltma Planlarında (İRAP) Afet Dirençliliği Kavramının İncelenmesi
- Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE, Alperen AKGÜL; Yerel Yönetim Stratejik Planlarında Kentsel Dirençliliğin Eksikliği
- Deniz YARDIM, Çiğdem VAROL, Gizem HAYRULLAHOĞLU; Deprem Kaynaklı Bölgesel Nüfus Hareketliliğinin Sosyal ve Mekânsal Yakınlık İlişkisi
- Ceyhan YÜCEL, Ayşe ERKARA, Nursena KITLIK; Deprem Koşulları Karşısında İmar Planlama Pratiğimiz: Kayseri İmar Planları Üzerinden Bir Değerlendirme

Tartışmacı:
Zeynep ELBURZ

**OTURUM 2 - Afetler ve Krizler Bağlamında
Yerel Yönetişim, Kentsel Politika ve
Planlamanın Rolü**

AASSM TERAS

Oturum Başkanı:
Emine YETİŞKUL ŞENBİL

- Yasemin İLKAY; Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Deprem Öncesi / Sonrası Kentsel Politika Planlamasının Değerlendirilmesi: 6 Şubat Maraş Depremlerinin Ardından Van Olası bir Depreme Ne Kadar Dirençli?
- Arzu ULUSOY SHIPSTONE; Afetlerin damgasını vurduğu bir çağda planlama süreci ile yerel dirençliliği artırmak için bir fırsat olarak ‘Yerel Yönetişim’,
- Merve ÖZBAY KINACI; Risk Yönetiminde Yetki Çatışması: İstanbul Metropolitan Alanı Örneği

Tartışmacı:
Mehmet PENPECİOĞLU

12:00 – 13:15

13:15 – 14:00

ÖĞLE ARASI

Eş Zamanlı Oturumlar 3 ve 4	
14:00 - 15:15	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 48%;"> <p style="text-align: center;">OTURUM 3 - Afetler Bağlamında Kentsel Politika ve Kentsel Adalet</p> <p style="text-align: center;">AASSM KÜÇÜK SALON</p> <p style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Esin ÖZDEMİR ULUTAŞ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aysun AYGÜN OĞUR, Mehmet PENPECİOĞLU, Sezen SAVRAN PENPECİOĞLU; “Atığın Yükünü Çekmek”: İzmir Çiğli’de Çoklu Afet Riskleri ve Kalıcılaşan Kentsel-Çevresel Adaletsizlik • Gülşah TIRIŞ, Hilal ERKUŞ; Afetler Sonrası Kentsel Politika Beklentileri: Antalya Kırcaami Bölgesi Örneği Üzerine Bir İnceleme • Buğra Kaan ESEN; Kentsel Dönüşümün Kısa Tarihi: Kaçak Yapılar, Depremler ve İnşaat Sektörü <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Can GÜNDÜZ</p> </div> <div style="width: 48%;"> <p style="text-align: center;">OTURUM 4 - Afetlerin ve Krizlerin Yerel Halk Üzerine Yansımaları ve Topluluk Dirençliliği</p> <p style="text-align: center;">AASSM TERAS</p> <p style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Nicel SAYGIN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melisa GÜNGÖR, Zeynep ELBURZ; Deprem Tehlikesine Karşı Topluluk Dirençliliğinin İncelenmesi: İzmir, Bayraklı Örneği • Rümeyca KUDUBAN, Bora YERLİYURT; Aşırı Turizm Olgusunun Yerel Halk Algısı Bağlamında İrdelenmesi • Çağla GÖRGÜLÜ, Lale GÖRGÜLÜ; Dirençlilik ve Kültürel Miras <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Neşe AYDIN</p> </div> </div>
15:15 – 15:30 ARA	
15:30 – 17:30	<p style="text-align: center;">PANEL I - Döngüsel Kültür Kentleri Mümkün mü: İzmir Planlama Ajansı Perspektifi</p> <p style="text-align: center;">AASSM KÜÇÜK SALON</p> <p style="text-align: center;"><u>Moderatör:</u> Koray VELİBEYOĞLU</p> <p style="text-align: center;">Aykut KILIÇ; İzmir Planlama Ajansı Yapısı ve Vizyon 2050 Programı Zeynep PAYZANOĞLU; İzMiras Ofisi Zafer DERİN; İzMiras Rotaları Volkan BARBAROS, Hüseyin ÖZTÜRK; Ekosistem İzmir Ofisi Dalya HAZAR; İzmir Yamanlar Yolu Projesi Hakan Ömer USLU; İmece Ofisi ve Avrupa Demokrasi Başkenti Adayı İzmir Ertan GÜNEY; İzmir Tarımı Geliştirme Merkezi ve Mera İzmir Projesi Graham COLCLOUGH; İzmir Dönüşüm Ofisi ve Akıllı Şehir İzmir Girişimi (çevrimiçi)</p>
17:30 – 18:30 KOKTEYL - AASSM FUAYE ALANI	

16 ARALIK 2023**Eş Zamanlı Oturumlar 5 ve 6****OTURUM 5 - Afetler ve Krizler Bağlamında
Kentsel Mekânı ve Kentsel Kullanımları
Yeniden Düşünmek - I**

AASSM KÜÇÜK SALON

Oturum Başkanı:

İpek AKPINAR AKSUGÜR

- Zehra GÜNGÖRDÜ; Afet Sonrası Sürecin Ürettiği Depremkondular: Hatay Örneği
- Mehmet RONAEL, Gülden Demet ORUÇ ERTEKİN; Dayanıklı Kamusal Mekan: İstanbul'un Meydanları Üzerinden Dayanıklılık Kriterlerinin Belirlenmesinde Kullanıcı Algısı ve Yapay Zeka
- Yasin BEKTAŞ, Gülcan ALTINTAŞ; Acil Toplanma Alanlarının İki Büyük Deprem Sınavı Karşısındaki İlk Sonuçları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depreminden Öğrendiklerimiz / Öğrenemediklerimiz
- Gizem DERİNCİ, Burcu ÖZÜDURU; Krizler ve Uyarlanma Stratejileri: Covid-19 Pandemisinin Ankara Alışveriş Caddelerine Etkisi

Tartışmacı:

Sema DOĞAN

**OTURUM 6 - Ekolojik Krizler Karşısında Dirençli
Kentler: Gıda, Enerji, Su Bağlamı**

AASSM TERAS

Oturum Başkanı:

Deniz GERÇEK

- Serim DİNÇ, Zeynep TÜRKAY, Azime TEZER; Dayanıklılık Perspektifinden Yerel Tarımsal-Gıda Sistemleri: Ekosistem Servislerine Dayalı Gıda Havzası Değerlendirmesi, İstanbul Metropolitan Alan Örneği
- Ayşegül YARIŞ, Emel KARAKAYA AYALP; Sürdürülebilir ve Dirençli Kentsel Gıda Sistemleri Kurgulamak: Kent Bölge Gıda Sistemi
- Münevver Özge BALTA, Mustafa Tolga BALTA; Afete Hazırlık Kapsamında Sürdürülebilir Enerji Yönetimi
- Ömer SELVİ, Fatma SELÇUK, Leyla BUDAK, Elif Nagihan AYHAN, Gökçe ÇELİKBİLEK; Entegre Kentsel Su Yönetimi Uygulamalarında Şehir Planlama ve Tasarım Rolü

Tartışmacı:

Pelin ÖZTÜRK

09:30-11:00

11:00 – 11:15

ARA

Eş Zamanlı Oturumlar 7 ve 8**OTURUM 7 - Afetler ve Krizler Bağlamında
Kentsel Mekânı ve Kentsel Kullanımları
Yeniden Düşünmek - II**

AASSM KÜÇÜK SALON

Oturum Başkanı:

Yavuz DUVARCI

- Yunus Emre ÇELİK; Kentlerin Yeniden Yapılanması - Sürdürülebilir Ulaşım Planları ve Hareketlilik Merkezleri

**OTURUM 8 - Afetler ve Yurttaş Reaksiyonu: Kent
Kolektifleri ve Dayanışmacı Örgütlenme Biçimleri**

AASSM TERAS

Oturum Başkanı:

Adile ARSLAN

- Cemil SABANER; Yersizlik Karşısında Kent Kolektiflerinin Katılımcı Yaklaşımları: Galata-Azapkapı Esnaf ve Zanaatkarları
- İlyas SEYREK; Felaket Kapitalizmine Karşı Afet Ütopyaları: Şubat Depremleri Sonrası Dayanışma Pratikleri - Hatay Örneği

11:15 – 12:45

	<ul style="list-style-type: none"> • Büşra ERTAŞ, Senay OĞUZTİMUR; Yüksek Hızlı Demiryolu Projelerinin Ekonomik Etkilerinin Bölge Ölçeğinde Değerlendirilmesi • Melih YILMAZ; Deprem Afeti Odaklı Risk Azaltım Çalışmalarında Tahliye Yolları, Toplanma ve Acil Barınma Alanlarının Planlanması, Tasarımı Ve Yönetimine İlişkin Yöntem Arayışı: İstanbul Tarihi Yarımada Deneyimi • İrfan KAYGALAK; İller Arası Bağlantısallığın Mekânsal Yapısı Kahramanmaraş Depremleri Hakkında Bize Ne Söylüyor? <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Volkan Emre UZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aslıhan AL, Benan KAYA, Betül İLGİN, Derya İNCE, Hazal DOĞRUDEL, İlyas SEYREK, Merve KARABADAN, Murat Cemal YALÇINTAN, Seda HAYAL TATLI, Sena KARAHAN; Afet Sonrası Dayanışma Pratiklerinin İzini Sürmek: 2023 Şubat Depremleri ve Hatay Örneği <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Zehra GÜNGÖRDÜ</p>
--	--	--

12:45 – 13:30

ÖĞLE ARASI

13:30 – 15:00	Eş Zamanlı Oturumlar 9 ve 10	
	<p style="text-align: center;">OTURUM 9 - Bölgesel Dirençlilik, Ekonomik Yeniden Yapılanma ve Uyum</p> <p style="text-align: center;">AASSM KÜÇÜK SALON</p> <p style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Ferhan GEZİCİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çiğdem ÜSTÜN, Elif ALKAY; Ekonomik Toparlanma Sürecinde Dirençli Ekonomik Yeniden Yapılandırmanın Tartışmaya Açılması: 2023 Kahramanmaraş Depremi Örneği • Deniz ÖZGÜL, Ebru KERİMOĞLU, Serim DİNÇ; Kalkınma Üzerinden Yaratıcı Ekonomi, Kent, Kurumsallaşma, Yeni Kaynaklar, Farkındalık ve Planlama Sorunu • İsmail DEMİRDAĞ; 6 Şubat Depremlerinin Bölgesel Girişimcilik Faaliyetleri ve İşgücü Göstergeleri Üzerindeki Etkilerinin Tahmin Edilmesi • Pınar ÖZCANLI BARAN, Ferhan GEZİCİ; Afetlerin ekonomik etkilerine mekânsal ekonomik dayanıklılık perspektifinden bakış <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Mert ÇUBUKÇU</p>	<p style="text-align: center;">OTURUM 10 - Afetler, Eşitsizlikler ve Kırılgan Grupların Durumu</p> <p style="text-align: center;">AASSM TERAS</p> <p style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Fatma ŞENOL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efsun TOĞRUL; Afet Sonrası Yeniden İnşa Sürecinde Kadınların Rolü: Türkiye Örneği • Azize Serap TUNCER; Afet Duyarlı Hizmet Planlamada Çocuk Dostu Unsurlar • M. Anıl ŞENYEL KÜRKÇÜOĞLU; Enerji Krizi Çerçevesinde Yakıt Yoksulluğu Riskine Kentsel Dönüşüm Pratiklerinin Yanıtı <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Sezen Savran PENPECİOĞLU</p>

15:00 – 15:15

ARA

Eş Zamanlı Oturumlar 11 ve 12											
15:15– 16:45	<table border="1"><thead><tr><th>OTURUM 11 - Afetler Bağlamında Mekansal Analizler, Risk Analizleri ve Öneriler</th><th>OTURUM 12 - Afetler Bağlamında Planlama ve Tasarım Eğitimi</th></tr></thead><tbody><tr><td style="text-align: center;">AASSM KÜÇÜK SALON</td><td style="text-align: center;">AASSM TERAS</td></tr><tr><td style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Engin DURAN</td><td style="text-align: center;"><u>Oturum Başkanı:</u> Fehmi DOĞAN</td></tr><tr><td><ul style="list-style-type: none"> • Helin AYDIN, Deniz GERÇEK; Deprem Tehlikelerine Karşı Sosyal Kırılganlık Analizi, İzmir Bayraklı Örneği • Sinem ŞAHİN, Burak BEYHAN; Muğla İlinde Nüfusun Yapılı Çevrede Dağılımını Belirlemeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi • Şeyma Gül KIRDI, Zeynep ELBURZ; Değişen Kent-Kır İlişkisinde Yeni Kırsal Kalkınma Araçları: Akıllı Köy Potansiyelinin Belirlenmesinde Türkiye Örneği • Özgür SAYIN; Afet eylem planı geliştirmede büyük veri analizi ve veri görselleştirme tekniklerinden faydalanmak: Olası İstanbul depremi üzerine spekülatif bir çalışma</td><td><ul style="list-style-type: none"> • Beyza KARADENİZ; Kent Planlama Eğitiminde Riskler ve Afetler • Figen AKPINAR, Nicel SAYGIN, Mustafa Ömür SAYGIN, Yağmur AŞÇI, Damla ERENLER, Sadullah AKSOY Planlama Eğitiminde Afet Riski Yönetimi: İzmir- Alsancak Kentsel Sit Alanı Afet Risk Yönetim Planına İlişkin Stüdyo Çalışması • Defne DURSUN, Doğuşcan ÖZTAŞ, İsmail DEMİRDAĞ; Mikro Bölgelemeye Dayalı Risk Analizi için Gösterge Temelli Modelleme Önerisi- Planlama Stüdyosu VI-İskenderun Risk Analizi Deneyimleri • Nicel SAYGIN, Esin ÖZDEMİR ULUTAŞ, Can GÜNDÜZ, İpek AKPINAR, Koray VELİBEYOĞLU, Gizem İÇER; Bir araştırma üniversitesinde çok disiplinli kentsel tasarım eğitimi, dirençlilik ve döngüsellik: İYTE modeli</td></tr><tr><td style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> M. Anıl ŞENYEL KÜRKÇÜOĞLU</td><td style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Adile ARSLAN</td></tr></tbody></table>	OTURUM 11 - Afetler Bağlamında Mekansal Analizler, Risk Analizleri ve Öneriler	OTURUM 12 - Afetler Bağlamında Planlama ve Tasarım Eğitimi	AASSM KÜÇÜK SALON	AASSM TERAS	<u>Oturum Başkanı:</u> Engin DURAN	<u>Oturum Başkanı:</u> Fehmi DOĞAN	<ul style="list-style-type: none"> • Helin AYDIN, Deniz GERÇEK; Deprem Tehlikelerine Karşı Sosyal Kırılganlık Analizi, İzmir Bayraklı Örneği • Sinem ŞAHİN, Burak BEYHAN; Muğla İlinde Nüfusun Yapılı Çevrede Dağılımını Belirlemeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi • Şeyma Gül KIRDI, Zeynep ELBURZ; Değişen Kent-Kır İlişkisinde Yeni Kırsal Kalkınma Araçları: Akıllı Köy Potansiyelinin Belirlenmesinde Türkiye Örneği • Özgür SAYIN; Afet eylem planı geliştirmede büyük veri analizi ve veri görselleştirme tekniklerinden faydalanmak: Olası İstanbul depremi üzerine spekülatif bir çalışma	<ul style="list-style-type: none"> • Beyza KARADENİZ; Kent Planlama Eğitiminde Riskler ve Afetler • Figen AKPINAR, Nicel SAYGIN, Mustafa Ömür SAYGIN, Yağmur AŞÇI, Damla ERENLER, Sadullah AKSOY Planlama Eğitiminde Afet Riski Yönetimi: İzmir- Alsancak Kentsel Sit Alanı Afet Risk Yönetim Planına İlişkin Stüdyo Çalışması • Defne DURSUN, Doğuşcan ÖZTAŞ, İsmail DEMİRDAĞ; Mikro Bölgelemeye Dayalı Risk Analizi için Gösterge Temelli Modelleme Önerisi- Planlama Stüdyosu VI-İskenderun Risk Analizi Deneyimleri • Nicel SAYGIN, Esin ÖZDEMİR ULUTAŞ, Can GÜNDÜZ, İpek AKPINAR, Koray VELİBEYOĞLU, Gizem İÇER; Bir araştırma üniversitesinde çok disiplinli kentsel tasarım eğitimi, dirençlilik ve döngüsellik: İYTE modeli	<u>Tartışmacı:</u> M. Anıl ŞENYEL KÜRKÇÜOĞLU	<u>Tartışmacı:</u> Adile ARSLAN
OTURUM 11 - Afetler Bağlamında Mekansal Analizler, Risk Analizleri ve Öneriler	OTURUM 12 - Afetler Bağlamında Planlama ve Tasarım Eğitimi										
AASSM KÜÇÜK SALON	AASSM TERAS										
<u>Oturum Başkanı:</u> Engin DURAN	<u>Oturum Başkanı:</u> Fehmi DOĞAN										
<ul style="list-style-type: none"> • Helin AYDIN, Deniz GERÇEK; Deprem Tehlikelerine Karşı Sosyal Kırılganlık Analizi, İzmir Bayraklı Örneği • Sinem ŞAHİN, Burak BEYHAN; Muğla İlinde Nüfusun Yapılı Çevrede Dağılımını Belirlemeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi • Şeyma Gül KIRDI, Zeynep ELBURZ; Değişen Kent-Kır İlişkisinde Yeni Kırsal Kalkınma Araçları: Akıllı Köy Potansiyelinin Belirlenmesinde Türkiye Örneği • Özgür SAYIN; Afet eylem planı geliştirmede büyük veri analizi ve veri görselleştirme tekniklerinden faydalanmak: Olası İstanbul depremi üzerine spekülatif bir çalışma	<ul style="list-style-type: none"> • Beyza KARADENİZ; Kent Planlama Eğitiminde Riskler ve Afetler • Figen AKPINAR, Nicel SAYGIN, Mustafa Ömür SAYGIN, Yağmur AŞÇI, Damla ERENLER, Sadullah AKSOY Planlama Eğitiminde Afet Riski Yönetimi: İzmir- Alsancak Kentsel Sit Alanı Afet Risk Yönetim Planına İlişkin Stüdyo Çalışması • Defne DURSUN, Doğuşcan ÖZTAŞ, İsmail DEMİRDAĞ; Mikro Bölgelemeye Dayalı Risk Analizi için Gösterge Temelli Modelleme Önerisi- Planlama Stüdyosu VI-İskenderun Risk Analizi Deneyimleri • Nicel SAYGIN, Esin ÖZDEMİR ULUTAŞ, Can GÜNDÜZ, İpek AKPINAR, Koray VELİBEYOĞLU, Gizem İÇER; Bir araştırma üniversitesinde çok disiplinli kentsel tasarım eğitimi, dirençlilik ve döngüsellik: İYTE modeli										
<u>Tartışmacı:</u> M. Anıl ŞENYEL KÜRKÇÜOĞLU	<u>Tartışmacı:</u> Adile ARSLAN										

17 ARALIK 2023

10:00-12:00

**PANEL II - Deprem kültürünün gelişmesinde kolektif eylem yaklaşımı:
Yaşam ile bağ kurmak**

AASSM KÜÇÜK SALON

Moderatör:

Dicle KORTANTAMER

Konuşmacılar:

Anlı ATAÖV & Funda ERKAL & Ayşe ÖZSOY & Zehra GÜNGÖRDÜ

Ankara kent konseyinde geliştirilen multidisipliner atölyenin hikayesi ve öğrendiklerimiz

Başarılı kolektif eylem örneklerinden çıkarımlar

Uygulamaya geçerken dikkate alınması gerekenler

12:00-13:00

ÖĞLE ARASI

Oturum 13 ve Doktora Atölyesi Oturumları

13:00-15:00

**OTURUM 13 - Kırsal/Doğal Alanlar, Ekolojik
Krizler ve Kırsal Dirençlilik**

AASSM KÜÇÜK SALON

Oturum Başkanı:

Figen AKPINAR

- Aygül KILINÇ; Türkiye’de Toplumsal Krizler ve Kentsel Planlama: İklim Değişikliği, Covid-19 Salgını ve 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri Bağlamında Bir Değerlendirme
- Yağmur ÖZCAN CİVE, Adile ARSLAN; Türkiye’de yeni bir koruma anlayışı ile ekolojik krizleri ve eşitsizlikleri aşmak mümkün mü?
- Gamze AŞICI, Aysun AYGÜN OĞUR; Kırsal Kent Çeperinde İklim Duyarlı Planlama Yaklaşımı: Denizli Örneği
- Büşra EROĞLU, Engin Eyüp EYÜPOĞLU; İklim Krizi ile Yüzleşirken Harekete Geçmenin Yolları; Onarıcı Tarım Tartışmaları
- Lale GÖRGÜLÜ, Çağla GÖRGÜLÜ; Kırsalda Sermayeye Dayalı Dirençlilik Değerlendirmesi

DOKTORA ATÖLYESİ

AASSM BASIN ODASI

Moderatör:

Hilal ERKUŞ

- Eylem KESKİN TUNÇ, İpek AKPINAR; Sürdürülebilir ve Afet Dirençli Kampüse Doğru: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Gülbahçe Kampüsü Örneği
- Banu TANTAN, Şevkiye Şence TÜRK; Kamu Kesiminin Konut Yatırımları Bağlamında TOKİ Uygulamalarının Mekânsal ve Ekonomik Etkileri: Erzincan Örneği,
- Süleyman Nurullah Adahi ŞAHİN, Abdulkadir ÖZDEN; Şehirlere Giriş Noktalarının Toplu Taşıma ile Entegrasyonun Değerlendirmesinde Sistemik Bir Yaklaşım: Toplu Taşıma Entegrasyon Skoru (TTES) Belirlenmesi
- Aysu GÜRMAN, İpek AKPINAR; İzmir’de Kentsel Dirençliliği Keşfetmek: Afetlerden Alınan Dersler ve Ortaya Çıkarılan Yönler
- Gökçe UZGÖREN; Kısa Süreli Konaklama Platformlarının Politik

	<p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Sıla ÖZKAVAF ŞENALP</p>	<p>Ekonomisi: Dijital Çağda Konutun Hiper-Metalaşması Sürecinde Yeni Bir Aktör Olarak Airbnb</p> <ul style="list-style-type: none"> Merve KARADABAN; Karabük'teki Mekânsal Dönüşümü Sanayinin Yeniden Yapılanması Üzerinden Ele Almak: Karabük Demir Çelik Fabrikası Ve Özelleştirilmesi <p style="text-align: center;"><u>Tartışmacı:</u> Mehmet PENPECİOĞLU Sezen Savran PENPECİOĞLU</p>
15:00-15:15	ARA	
15:15-17:15	PANEL III - Çoklu krizler çağında kentlerin gıda politikasını planlamak	
	AASSM KÜÇÜK SALON	
	<u>Moderatör:</u> Fatih ÖZDEN	
	<ul style="list-style-type: none"> Mehmet Can YILMAZ, Nilüfer Belediyesi Sağlıklı Kentler Proje Koordinatörü & İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü FUSILLI Projesi Yürütücüsü; Nilüfer Kentsel Gıda Politikası Çalıştay, Gıda Sistemi Dönüşümü Müdahale Noktaları ve Yaşayan Laboratuvar Deneyimleri Arca ATAY, Nilüfer Belediyesi; Çevre ve Kırsal Alan Koordinatörü; Kentte Agroekoloji Pratiği Berkan ÖZYER, İBB İstanbul Planlama Ajansı Gıda Politikaları Uzmanı; Metropolün Zayıf Karnı: Gıda Politikalarının Dönüşü(mü) Emel KARAKAYA AYALP, Karşıyaka Kentsel Gıda Stratejisi Koordinatörü; Karşıyaka Kentsel Gıda Stratejisi: Kentsel Gıda Planlaması için mekansal araştırma çerçevesi	
	<u>Tartışmacı:</u> Serim DİNÇ	
17:15-17:30	ARA	
17:30-18:30	Kapanış Oturumu	
	AASSM KÜÇÜK SALON	
	<u>Moderatör:</u> Bilge ÇAKIR	
	<ul style="list-style-type: none"> Alper BABA <i>İYTE Rektör Yardımcısı - İnşaat Mühendisliği</i> Koray VELİBEYOĞLU İYTE Şehir ve Bölge Pln. Bölüm Başkanı Evren ERDİN <i>DEÜ Şehir ve Bölge Pln. Bölümü Öğr. Üyesi</i> Cemalettin DÖNMEZ <i>İYTE İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı</i>	

OTURUM I

AFETLERE YÖNELİK FARKLI ÖLÇEKTE PLANLAMA ÇALIŞMALARI

İl Afet Risk Azaltma Planlarında (İRAP) Afet Dirençliliği Kavramının İncelenmesi

Bersu Aktaş¹, Talya Özakıncı²

Öz: Bu çalışmada, İl Afet Risk Azaltma Planlarında, teknik, ekonomik, sosyal ve örgütsel boyutlara yapılan vurgular ve sıklıkla tekrar eden kavramlar tespit edilmiştir. Çalışmada 2022 yılında 76 il için hazırlanan İRAP belgelerinde Afet Risk Azaltma Amaç ve Hedefleri bölümlerine içerik ve sıklık analizi yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın bulguları, İRAP'larda teknik boyuta yönelik hedeflere daha fazla yer verilirken diğer boyutlara yapılan vurgunun sırasıyla örgütsel, sosyal ve ekonomik olarak sıralandığını göstermektedir. 2022 Kahramanmaraş depreminden etkilenen şehirlere yönelik yapılan analizde teknik boyutun öne çıktığı görülürken tarih boyunca Türkiye'de büyük deprem yaşanan şehirlere yönelik analizde sosyal boyutun daha çok vurgulandığı tespit edilmiştir. Tekrar eden kavramlara yönelik elde edilen bulgular ise uluslararası çerçevelerle uyuşmayan bazı noktalar olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın sonucunda; kapsayıcı ve bütüncül bir afet yönetimi için afet amaç ve hedeflerinin teknik, örgütsel, sosyal ve ekonomik boyutlar altında dengeli bir şekilde ele alınması gerektiği ve planların yol gösterici ve açık olmasının sağlanması için hedeflerde kullanılan genel ifadelerden kaçınılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Afet yönetimi, Kentsel Afet Planlaması, İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP), Afet dirençliliği

---

¹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, bersuaktas@itu.edu.tr

² King's College London, Department of Political Economy, talya.ozakinci@kcl.ac.uk

Yerel Yönetim Stratejik Planlarında Kentsel Dirençliliğin Eksikliği

Pınar Savaş Yavuzçehre¹ , Alperen Akgü³

Öz: *Kentsel dirençlilik, risk durumu karşısında değişen şartlara uyum sağlayabilme ve kentin kültürel, ekonomik, kurumsal ve sosyolojik değişimlere yönelik hazırlıklı olabilme ve fonksiyonlarını olabildiğince devam ettirebilmesi anlamını taşımaktadır. Kahramanmaraş depremlerinin olumsuz sonuçlarının sorumlularından biri yerel yönetimlerdir. Zira kentlerin karşı karşıya kaldıkları menfi olaylara karşı direnç göstermesi yerel yönetimler başta olmak üzere politika yapımcıların ve karar vericilerin sorumluluğundadır. Çalışmada, afet öncesi döneme odaklanarak, depremden etkilenen illerin “yerel yönetimleri” afet risklerini değerlendirme ve planlama açısından sorgulanacaktır. Çalışmada belediyelerinin son stratejik planlarında afet yönetimi, kent dirençliliği, doğal afetler ve özellikle depreme yönelik uyguladıkları/uygulamadıkları kamu politikaları üzerinde durulacaktır. Deprem kentlerinin belediye stratejik planlarında afete hazırlık açısından yeterli bulgulara rastlanmamıştır. Risk altındaki Anadolu kentleri için de kentsel dirençliliğin artırılması amaçlanmaktadır. Doğal afet, risk ve tehlike gibi şok olaylarına hazırlıkların politika aktörleri ve yerel yönetimlerin gelecek dönem stratejik planı gibi belgelerde daha fazla yer almasının sağlanması beklenmektedir*

Anahtar Kelimeler: Kentsel dirençlilik, afet yönetimi, stratejik planlama, yerel yönetimler, 6 Şubat Depremi.

---

³ Pamukkale Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Denizli. pyavuzcehre@pau.edu.tr, alperena@pau.edu.tr

Deprem Kaynaklı Bölgesel Nüfus Hareketliliğinin Sosyal ve Mekânsal Yakınlık İlişkisi

Deniz YARDIM⁴, Çiğdem VAROL⁵, Gizem HAYRULLAHOĞLU⁶

Öz: Bu araştırmanın temel amacı, deprem sonrasında ortaya çıkan bölgesel tahliyelerde, geçmiş göç eğilimlerinin ve sosyal ilişkilerin yanı sıra mekânsal yakınlığın rolünü anlamaya çalışmaktır. Deprem bölgesinde yer alan örnek iller üzerinden gerçekleştirilen araştırmada, Meta'nın deprem sonrasındaki üç aylık zaman dilimi için paylaştığı iller arası yer değiştirme verisinden edinilen bulgular ile, TÜİK'ten geçmiş yıllara ilişkin bölgedeki illerin aldığı ve verdiği göç istatistikleri karşılaştırılmıştır. Bulgular, illerin gerek geçmişteki göç eğilimleri sonucu oluşan sosyal ağların varlığı gerekse ulaşım kolaylığı nedeniyle deprem kaynaklı nüfus hareketliliğinin sosyal ve mekânsal yakınlıkla yüksek ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçların hem organik tahliye rotalarının tespiti ve gerekçelendirilmesi, hem de dolaylı olarak etkilenen nüfusun saptanması hususlarında afet yönetimi çalışmalarına katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, bölgesel nüfus hareketliliği, sosyal ağlar, mekânsal yakınlık.

---

⁴ Gazi Üniversitesi, Ankara: denizyordim@gazi.edu.tr

⁵ Gazi Üniversitesi, Ankara: cvarol@gazi.edu.tr

⁶ Gazi Üniversitesi, Ankara: gizem.hayrullahoglu@gazi.edu.tr

Deprem Koşulları Karşısında İmar Planlama Pratiğimiz: Kayseri İmar Planları Üzerinden Bir Değerlendirme

Ceyhan Yücel, Ayşe Erkara, Nursena Kutluk⁷

Öz Kentlerde depremin yaratacağı hasarın azaltılmasında imar planlarının rolü önemlidir. Kentlerin depremselliği konusunda jeoloji ve jeofizik alanındaki çalışmalar teknolojik olanaklarla daha kapsamlı hale gelmiş ancak imar planlama pratiğimizde gerektiği şekilde yer alamamıştır. Jeoloji ve imar planlama disiplini arasındaki bu kopukluk kentlerin depreme duyarlı hale gelmesine olanak vermemektedir. Bu çalışmada, önce yüksek sarsıntı riski taşımasına rağmen yeraltı özellikleri ve kentsel mekân biçimlenişi ile hasar riski taşıyan Kayseri’de 1999 Marmara depremi öncesi ve sonrasında imar planlarında depremselliğin ele alınışı konusunda değerlendirmeler yapılacaktır. Sonrasında, Kayseri’nin jeolojik yapısına ilişkin veriler doğrultusunda hasar riski taşıyan alanlar gösterilecek ve bu alanların imar planlarındaki durumu ile günümüz kentsel mekân nitelikleri sunulacaktır. Sonuçta hem Kayseri’nin imar planlarında hem de planlar sonrasında kentsel mekanın oluşumunda depremselliğin ele alınışı konusunda değerlendirmeler yapılacak ve kentsel jeoloji alanında güncel literatüre dayalı olarak Kayseri’nin deprem kırılganlığının giderilebilmesi için öneriler ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: İmar planı, deprem, depreme duyarlı planlama, Türkiye

---

⁷ Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü,
ceyhanyucel@erciyes.edu.tr, ayseerkara@erciyesedu.tr, nursenakitlik@erciyes.edu.tr

OTURUM II

AFETLER VE KRİZLER BAĞLAMINDA YEREL YÖNETİŞİM, KENTSEL POLİTİKA VE PLANLAMANIN ROLÜ

Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Deprem Öncesi/Sonrası Kentsel Politika Planlamasının Değerlendirilmesi: 6 Şubat Maraş Depremlerinin Ardından *Van* Olası Bir Depreme Ne Kadar *Dirençli*?

Yasemin İLKAY⁸

Öz: Türkiye Cumhuriyeti tarihinde sonuncusunu 6 Şubat'ta yaşadığımız Maraş depremlerinden önce de Anadolu'da çok büyük depremler yaşanmış, kırılma noktaları gözlenmiştir. Bunlardan ilki 1939 Erzincan, ikincisi ise 1999 Gölcük-Marmara Depremleridir. Afetler alınan derslerle birlikte mekâna müdahaleyi gerektirir; mekânı şekillendirmeye ilişkin her eylemin arkasında da belli bir mekân siyaseti bulunur. Türkiye örneğinde özellikle 1999 depremi sonrası planlamayı ve kentsel siyaseti etkileyen ve bunlardan etkilenen yasal-yönetimsel birtakım önlemlere gidilmiştir. Ancak yaşanan depremlerin planlama disiplinine ne kadar girdi oluşturduğu ve Türkiye'de dirençli kent yaratma sürecine ilişkin kentsel politika planlaması alanında nasıl bir süreklilik yarattığı tartışma konusudur. Bu bildirinin irdelediği temel sorunsal, cumhuriyetin yüzüncü yılında deprem öncesi ve sonrası kentsel politika planlamasında nerede olduğumuzun 2011'de büyük bir depremle sarsılan Van örneği üzerinden incelenmesidir. 6 Şubat Depremlerinden sonra planlamanın saf dışı bırakıldığı, bir seçim yatırımı olarak ivedilikle kalıcı konut üretimine geçildiği, bir bölgenin yeniden kalkındırılması noktasında bölge planı yapacak kurumsal ve yönetsel bir yapının olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet sonrası kent siyaseti, dirençli kent, kentsel dönüşüm, Van.

---

⁸ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, yasemin.ilkay@gmail.com

Afetlerin Damgasını Vurduğu Bir Çağda Planlama Süreci ile Yerel Dirençliliği Arttırmak İçin Bir Fırsat Olarak Yerel Yönetişim

Arzu Ulusoy Shipstone

Öz: Doğal afetler günümüzde küresel boyutta birçok güçlüğe göğüs germe ve çözüm üretme baskısı altında olan yerel yönetimler için ek bir zorluk haline gelmiş bulunmaktadır. Yaygın olarak kabul gören 'entegre planlamanın sürdürülebilir yerel kalkınmanın anahtarı olduğu' öncülü altında, bu çalışma, afetlerin damgasını vurduğu bu yeni çağda, başarılı yerel yönetim uygulamalarının çok düzeyli işbirliğini ve planlama sürecine katılımı artırmanın önünü nasıl açabileceğini sorgulamaktadır. Çalışma, ilk olarak, sistematik literatür değerlendirmesi yöntemini kullanarak, yerel yönetimlerin 'entegre planlama süreçlerini' benimsemeye karşılaştıkları temel ortak zorlukları ortaya koymaktadır. İkinci olarak, aynı yöntemle, yerel dirençliliği artırmanın yerel yönetişime yönelik yeni yaklaşımları gerektirdiğini göstermektedir. Son olarak, çalışma, bu iki alandaki bulguları bir araya getirerek ve bunları iki vaka çalışması bağlamında test ederek, güçlü yerel yönetişime dayalı entegre planlama süreçlerinin yerel dirençliliğin ve dolayısıyla sürdürülebilir yerel kalkınmanın geliştirilmesinde nasıl temel bir rol üstlenebileceğine yakından bakmaktadır. Çalışma, iyi yönetişimin afete dirençlilik oluşturmada entegre kentsel planlama üzerindeki olumlu etkisine dair daha fazla kanıt sağlayarak bilimsel katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetişim, Entegre Planlama Süreci, Afetlere Dirençli Kentler, Sürdürülebilir Yerel Kalkınma, Çok-düzeyle İşbirliği

Risk Yönetiminde Yetki Çatışması: İstanbul Metropolitan Alanı Örneği

Merve Özbay Kıncı⁹

Öz: İstanbul kurulduğu günden bu yana afetlere maruz kalmış, özellikle XIX. yüzyıl boyunca yangın, deprem ve salgınlar nedeniyle büyük kayıplar yaşamıştır. Kentin afetlerle mücadelesi günümüzde de devam etmekte ve afetlerle mücadeleye ilişkin hem ulusal hem de yerel ölçekte planlar üretilmektedir. Bunların birçoğu merkezi yönetim tarafından üretilen stratejik planlar (Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı, Türkiye Afet Müdahale Planı vb.) olmakla birlikte özellikle yerel ölçekte hazırlanmış olanlar (İstanbul Deprem Master Planı, İstanbul Olası Deprem Kayıp Tahminleri, İstanbul Kentsel Dönüşüm Stratejik Planı ve Master Planı vb.) uygulamaya yönelik hedefler ve hükümler de içermektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere afetlere ve planlamaya ilişkin yasal mevzuat merkezi yönetim ve yerel yönetim birimlerine farklı sorumluluklar tanımlamakla birlikte yetki alanlarında çatışmanın önüne geçememektedir.

Bu çalışmanın amacı, İstanbul metropolitan alanı kapsamında plan yapma ve/veya onama yetkisi olan idarelerin, kenti afetlere hazırlamak ve afet risklerini minimize etmek amacıyla yaptığı planlama çalışmalarını, yetki alanlarının çatışması sonucunda ortaya çıkan uyumsuzluklar ve problemler açısından incelemektir. Bunu yapabilmek için öncelikle planlamaya ve afete ilişkin yasal mevzuat çerçevesinde yetki sahibi kurumlar ile bu kurumlara tanımlanan sorumluluk alanları açıklanacaktır. Böylece kurumların ürettikleri çalışmaların hangi yasal dayanağa bağlı olduğu ortaya konulacak ve yetki sahibi diğer kurumlara ait çalışmalar arasında planlama hiyerarşisindeki yeri irdelenecektir. Planlara bağlı yetki dağılımını daha net ifade edebilmek için görsel kaynaklardan da faydalanılacak, söz konusu planların sınırları ve metropolitan alan içerisinde kapladıkları alan uydu fotoğrafları üzerinde gösterilecektir. Böylece yetki çatışmasının metropolitan alanın hangi bölgesinde, hangi kurumlar arasında ve ne kapsamda olduğu ortaya konulacaktır. Yetki çatışmasının etkileri ile afetlerle mücadele kapsamındaki muhtemel sonuçları, gelecek öngörülerıyla birlikte sonuç bölümünde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afet, planlama, yetki çatışması.

---

⁹ İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul: 85.merv@gmail.com

OTURUM III

AFETLER BAĞLAMINDA KENTSEL POLİTİKA VE KENTSEL ADALET

“Atığın Yükünü Çekmek”: İzmir Çiğli’de Çoklu Afet Riskleri ve Kalıcılaşan Kentsel-Çevresel Adaletsizlik

Aysun AYGÜN OĞUR¹⁰, Mehmet PENPECİOĞLU¹¹, Sezen SAVRAN PENPECİOĞLU¹²

Öz: Kentlerde üretim-tüketim ilişkilerinin ve atığın yönetiminin planlanmasında, arazi kullanım kararlarının büyük önemi bulunmaktadır. Kentsel arazi kullanım kararları, doğru yöntemler ve öngörüler ile gerçekleştirilmediğinde, afet risklerini arttırabilir; sosyal-sınıfsal ayrımları, mekânsal ve çevresel adaletsizlikleri derinleştirebilir. Tüm bunlar kentsel-çevresel adaletle duyarlı bir kent planlama anlayışının gerekliliğini oluşturmaktadır. Kentlerde çevresel risklerin (afetler, kirlilik vb.) kentliler arasında sınıf, etnik köken veya cinsiyet ayrımı gözetmeksizin eşit dağılımını konu alan “kentsel-çevresel adalet” kavramı, bu bağlamda araştırmamızın kuramsal temelini oluşturmaktadır. Atık kaynaklı kentsel-çevresel adaletsizlik olgusu, dünyada 1970’li yıllardan beri çarpıcı bir sorun olarak ele alınmaktadır. Ancak, Cumhuriyetimiz ikinci yüzyılına girerken, kentsel planlama, kentsel ve bölgesel araştırmalar alanlarında, atık kaynaklı kentsel-çevresel adaletsizlik vakalarının, yeterince ilgi görmediğini belirtmek yanlış olmayacaktır. Bu tespitten yola çıkarak; araştırmamız, geçmişte alınmış arazi kullanım kararları ile çoklu afet risklerinin gün geçtikçe arttığı İzmir Harmandalı Atık Depolama Tesisi (HADT) ve kentsel etki alanını, kentsel-çevresel adaletsizlik perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. HADT, 1992 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hizmete sunulan ve günümüzde İzmir’in evsel atıklarının %93’ünün depolandığı büyük bir atık bertaraf tesisidir. Çiğli ilçesinde yer alan bu tesis, ilçenin kuzey aksında büyümesi neticesinde, kentsel alan içinde kalmıştır. HADT ve kentsel etki alanında heyelan riski bulunması ve bu riskin atık depolama faaliyetleri ile artması gittikçe derinleşen sosyo-mekansal adalet ve çevresel krizin temel sebebidir. HADT kentsel etki alanında yaşayan insanlar düzenli olarak heyelan, yangın, kirlilik ve atığın yarattığı trafik ve koku gibi çevresel risklere/sorunlara eşitsiz bir biçimde maruz kalmaktadır. HADT, neredeyse tüm İzmir İlinin kentsel atık “yükünü” yıllardır çekmektedir. Araştırmamız, derinleşen kentsel-çevresel adaletsizliği Schlosberg (2004)’in ortaya koyduğu analitik çerçeve ile, 3 temel kavram üzerinden irdelemektedir. İlk kavram ‘dağıtımına ilişkin adalet’ kentsel üretim-tüketim, hizmet ve yük dağılımının mekânsal eşitsizliği üzerinden kurgulanmıştır. Bu aşamada Coğrafi Bilgi Sistemlerinden faydalanılarak risk, kirlilik ve atık yönetimine ilişkin mekânsal veriler sosyal ve demografik yapıya ilişkin veriler ile birlikte il bütününde değerlendirilecektir. İkinci kavram ‘süreçileşkin adalet’ çerçevesinde, karar verme süreçlerine odaklanacaktır. Arazi kullanım kararlarında etkilenen grupların sürece katılımını değerlendirmek üzere ilgili kamu kurumları, muhtarlar ve STK temsilcileri ile yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılacaktır; ilgili planlar ve raporlar incelenecektir. Son olarak ‘tanınmaya ilişkin adalet’ kavramı ile ilişkilendirilerek bölgedeki halkın ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlara ne derece karşılık buldukları derinlemesine görüşmeler ve katılımcı gözlemler yoluyla incelenecektir. Araştırmamızın ilk bulgularına göre kentsel-çevresel adaletsizliğin oluşması sürecinde alınan arazi kullanım kararları, belirli sosyal-sınıfsal kesimlerin karşı karşıya kaldığı riskleri derinleştirerek kalıcılaştırmıştır. Bu çalışma, İzmir’in kentsel-çevresel adaletsizlik sorununun temelindeki sosyo-mekansal ve siyasal sebepleri ortaya koyarak eleştirel ve kapsayıcı bir perspektiften çözüm önerilerini tartışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel atık; kentsel-çevresel adalet; çoklu afet riskleri; kentsel yönetim; İzmir Çiğli

¹⁰ Pamukkale Üniversitesi, Denizli, aaygun@pau.edu.tr, aygunaysun@gmail.com

¹¹ Pamukkale Üniversitesi, Denizli, mpembeci@gmail.com

¹² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, sezensavran@gmail.com

Afetler Sonrası Kentsel Politika Beklentileri: Antalya Kırcami Bölgesi Örneği Üzerine Bir İnceleme

Gülşah Tırış, Hilal Erkuş¹³

Öz: Afetler hem yapılı çevrede hem de toplumsal ilişkilerde bozulmalara yol açan felaketlerdir. Bu sebeple kentlerin hem doğal hem de beşerî süreçlerin risklerini karşılayabilecek niteliğe sahip olması ya da bu riskleri karşılayabilecek biçimde yapılanması gerekmektedir. Çalışma kapsamında Türkiye'deki afet yönetim politikaları incelenerek, bu politikaların yerel yönetimlerdeki yansımaları ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmada Antalya ili Kırcami bölgesi özelindeki afet riskleri incelenmiştir. Kırcami Bölgesi, 40 yıldır yapılaşma tartışmaları ile birlikte, kent merkezinin ortasında kalmış ve yapılaşmamış bir bölgedir. Çalışmanın amacı, böyle özel bir bölgede, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen deprem felaketinden sonra afetlere ilişkin beklentilerin, farklı aktörler tarafından nasıl şekillendiğini belirlemektir. Çalışma sonucunda farklı aktörlerin afete ilişkin beklentilerinin arttığı saptanmış olup, gelecekte meydana gelebilecek bir afet riskleri karşısında farklı aktörlerin, afet duyarlı bir kentsel değişim ve dönüşüm istedikleri, afetlere yönelik olarak katılımcı kentsel politikalara ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Beklentiler, Kentsel Yapı, Kentsel Politika Gelecek.

---

¹³Akdeniz Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü: gulsahiris7@gmail.com, hilalerkus@yahoo.com

Kentsel Dönüşümün Kısa Tarihi: Kaçak Yapılar, Depremler ve İnşaat Sektörü

Buğra Kağan Esen¹⁴

Öz: *Kentsel Dönüşüm, çöküntü alanı haline gelmiş ya da yapısal ömrünü tamamlamış yerlerin kamu otoritesinin inisiyatifiyle plan, mülkiyet ve fonksiyonlarının yeniden düzenlenerek iyileştirilmiş yapıları çevrelerin oluşturulması olarak tanımlanır. Türkiye’de kentleşmenin ve kentsel ihtiyaçların ortaya çıkma kronolojisine göre farklı dönüşüm modelleri uygulanmıştır. 1980’li yıllarda imar affi ve gecekondu dönüşüm, 1990’larda uydu kentler, 2000’li yılların başında ise bunların bütünlük bir uygulama denemesi olan, kamu eliyle yürütülen büyük ölçekli kentsel dönüşüm projeleri denenmiştir. 2010’lu yıllardan sonraysa kentsel dönüşüm, depremden korunma düşüncesiyle eski binaları yıkip sağlam bina üretme çerçevesine yerleştirilmiştir. Parsel bazlı olarak tanımlanan bu yaklaşımda kamu oyun kurucu rolünden kopmuş, yıkım ve yapım işini maliklere ve inşaat yapımcılarına bırakmıştır. Bu modeli destekleyen bazı girişimler zaman zaman denemiş olsa da piyasa ve rant odaklı oluşumlar hız kazanmış, dönüşüm önceliklerinden uzaklaşmıştır. 2020’li yılların kentsel dönüşüm ve gelişim hedeflerini karşılayabilmek için yeni yönetim ve finansman modellerinin ortaya konması gerekmektedir.*

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dönüşüm, Mevzuat, Politika, Deprem, Finansman

---

¹⁴ Ankara Üniversitesi, Gayrimenkul Geliştirme Doktora Programı, bugra_esen@yahoo.com

OTURUM IV

AFETLERİN VE KRİZLERİN YEREL HALK ÜZERİNE YANSIMALARI VE TOPLULUK DİRENÇLİLİĞİ

Deprem Tehlikesine Karşı Topluluk Dirençliliğinin İncelenmesi: İzmir, Bayraklı Örneği

Melisa Güngör¹⁵, Zeynep Elburz¹⁶

Öz: *Topluluk dirençliliği doğal ve antropojenik kaynaklı afetlerin arttığı ve risk toplumuna dönüştüğümüz bu yüzyılda güncel literatürün önemli paradigmalardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bir topluluğun şok veya kriz etkenleriyle mücadele edebilme, uyum sağlama ve dönüşebilme potansiyelini vurgulayan toplum dirençliliği çok boyutlu ve karmaşık bir kavramdır. Sosyal, ekonomik, çevresel mekânsal ve sermaye temelli birçok boyuttan oluşan kavramın yalnızca fiziksel parametreleri kapsayan geleneksel dirençlilik çerçevesinin ötesine geçtiğinin anlaşılması önemlidir. Bu çalışmada İzmir, Bayraklı 'da kentsel alandaki 14 mahallede toplumun deprem tehlikesine karşı dayanıklılığının sosyal, mekânsal ve çevresel boyutları kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmada çok kriterli karar verme metotlarından Analitik Hiyerarşi Yöntemi (AHP) ve Ağırlıklı Doğrusal Kombinasyonu (WLC) birlikte kullanılmıştır. Ön sonuçlara göre 75. Yıl, Alpaslan, Bayraklı, Cengizhan, Çay, Çiçek, Fuat Edip Baksı, Muhittin Erener ve R.Şevket İnce mahallelerinin düşük topluluk dirençliliğine sahip olduğu saptanmıştır.*

Anahtar Kelimeler: afet, deprem, topluluk dirençliliği, AHP (Analitik Hiyerarşi Yöntemi), WLC (Ağırlıklı Doğrusal Kombinasyon)

---

¹⁵ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir Planlama Yüksek Lisans Programı, gungormelisaaa@gmail.com

¹⁶ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, zeynepelburz@iyte.edu.tr

Aşırı Turizm Olgusunun Yerel Halk Algısı Bağlamında İrdelenmesi

Rümeysa KUDUBAN¹⁷, Bora YERLİYURT¹⁸

Öz: Aşırı turizm kavramı turizm destinasyonlarında sürdürülemez boyutlardaki negatif turizm etkilerini tanımlamaktadır. Literatürde bu etkilere karşı özellikle 2010'lu yıllardan itibaren yerleşmelerdeki yerel halkın tutumu çeşitli metotlarla ölçülmeye ardından çözüm stratejilerine bu sosyo-ekonomik bakış açısı dahil edilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma ülkemiz ve uluslararası alanda önemli bir turizm destinasyonu olan Bodrum'daki yerel halkın yaz sezonunda artan turizm nüfusuna ve faaliyetlerine karşı algısı düzeyini irdelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda destinasyonlara yapılan turizm yatırımlarının sosyal, fiziksel, ekonomik ve çevresel boyutlarda ortaya çıkardığı kırılma noktalarını tartışmayı, sosyal boyutun sürdürülebilir bir turizm planlama paradigması içine entegrasyon düzeyinin önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma temelde Bodrum kıyı mahalleleri içinden, uzman görüşlerine dayalı bir endeks aracılığıyla belirlenen üç mahalle olan Çarşı, Tepecik ve Gümbet'te Temmuz 2023'te gerçekleştirilen alan çalışması kapsamındaki anket verilerinin, yerel halk ile yapılan derinlemesine görüşmelerin ve nitel gözlemlerin sunduğu içgörülerin sentezine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı turizm, yerel halk algısı, sosyo-ekonomik etkiler, turizm

---

¹⁷ Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul: rkuduban@gmail.com

¹⁸ Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul: bora.yerliyurt@gmail.com

Dirençlilik ve Kültürel Miras

Çağla Görgülü, Lale Görgülü¹⁹

Öz: İnsanlar radikal değişikliklere yanıt vermek ve bunlara uyum sağlamak için ekosistem hizmetlerinden yararlanmaktadır. Kültürel sistemlerin alt kategorisi olan turizm, sosyoekonomik gelişmişliği arttırarak kültürel mirasın işlevselliğini, çeşitliliğini, sürdürülebilirliğini ve ekonomik dirençliliği sağlamaktadır. Bu bildiri, kültürel miras ile turistler arasındaki ilişkiyi dirençlilik açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Bildirinin araştırma soruları şunlardır: kültürel miras yoğunluğu ile turist yoğunluğu arasında anlamlı bir ilişki var mı; kültürel miras yoğunluğu ile sosyoekonomik gelişme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mı ve bu ilişkiler dirençliliği nasıl etkiler? Kurumların resmi internet sayfalarından elde edilen verilere kümeleme analizi, ANOVA (tek yönlü) ve betimleyici analiz (kartogram haritası) yöntemleri uygulanmıştır. Bulgular yüzölçümüne göre belirlenmiş kültürel miras yoğunluğu ile turist yoğunluğu ve sosyoekonomik gelişmişlik skorlarının anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu; nüfusa göre belirlenmiş kültürel miras yoğunluğuyla ise sadece yerli turist yoğunluğunun anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. Böylece sosyoekonomik kalkınma, kimliğin korunması, yerin ruhu, sosyal etkileşim, kültürel ve işlevsel çeşitlilik dirençliliği inşa etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, dirençlilik, ekosistem hizmetleri, turizm.

---

¹⁹ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir Planlama, İzmir: caglagorgulu18@gmail.com, lalegorgulu22@gmail.com

OTURUM V

**AFETLER VE KRİZLER BAĞLAMINDA
KENTSEL MEKANI VE KENTSEL
KULLANIMLARI YENİDEN DÜŞÜNMEK - I**

Afet Sonrası Sürecin Ürettiği Depremkondular: Hatay Örneği

Zehra Güngördü²⁰

Öz: 6 Şubat 2023 günü 11 ilde yaşanan deprem felaketiyle bugüne kadar tartıştığımız planlama tartışmaları yerini daha çok afet odaklı tartışmalara bıraktı. Bu sürecin akut döneminde yürütülen çözümler geçici barınmaya odaklanırken merkezi yönetim tarafından üretilecek TOKİ deprem konutları gibi pek çok çözüm depremedelerin hayatına girdi. Aslında afet sonrası barınma çözümleri yaklaşımına 1950 li yıllarda hızlı sanayileşme ve kentleşme sonucu hayatımıza giren —Gecekondulaşma süreci gibi benzer bir süreci yaşıyoruz. Bu sürecin sonunda hayatımıza giren konutları —Depremkondul olarak adlandırmak mümkündür. Çünkü bölgesel ve yerleşme ölçeğinde bir planlama yaklaşımından uzak, merkezi yönetim, yerel yönetim ve yerel halkın ürettiği çözümler deprem nedeniyle yer üstüne konan yapılaşma sürecini karşımıza çıkarttı. Kentin özellikle deprem sürecinde anayasası olarak referans olması gereken İl Afet Risk Azaltım Planı dahil, gerek geçici yerleşimler belirlenirken gerek deprem konutları için yer seçimi yapılırken yürürlükte olan 1/5000 Nazım İmar Planı, 1/100000 Çevre Düzeni Planı'na uyulmadan —deprem gerekece gösterilerek kurulan deprem yerleşmeleri hayatımıza girdi. Tek gecede yükselen gecekondu gibi, tek kararlar hayatımıza giren deprem kondular aslında yarının kentlerinin yakalayacağı dirençli yerleşimler olma fırsatının önüne geçti. Merkezi yönetimin konut çözümlerini geçici ve kalıcı olarak sınıflandırdığımızda her iki sürecin de —acele kamulaştırma kararları ekseninde geliştiğini söylemek mümkündür. Tüm bu süreçlere paralel olarak kendi mülkiyet sınırları içinde kendi barınma sorununu çözmek isteyen yerel halkın da kendi konutunu inşa ettiği bir süreci karşımıza çıkardı. Şu anda Hatay'da belirli bir koordinasyon olmadan yapılar yükselmekte ve ismine depremkondu dediğimiz süreci karşımıza getirmektedir. Deprem sonrası hızlı çözüm üretmek oluşacak barınma krizine çözüm üretmek amacıyla önemli olsa da sürecin bu kadar plansız ve koordinasyonsuz gerçekleşmesi kentleri plansız, kriz oluşturabilecek yeni bir ortama sürüklemektedir. Bu çalışma; deprem sonrası saha çalışması, sosyal medya ve yerel basın taraması araçlarıyla toplanan verilerle sürecin nasıl —depremkondulaşmayla evirildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ne yazık ki deprem sonrası planlamaya dair hatalardan çıkarılması gereken derslerin daha büyük yıkımlara yol açacak bir sürece dönüştüğü gözlemi çalışmanın ana bulgusudur.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kriz, Konut, Dirençlilik.

---

²⁰ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Hatay: zehragungordu@gmail.com

Dayanıklı Kamusal Mekân: İstanbul'un Meydanları Üzerinden Dayanıklılık Kriterlerinin Belirlenmesinde Kullanıcı Algısı ve Yapay Zekâ

Mehmet Ronael, Gülden Demet Oruç Ertekin²¹

Öz: *Günümüzde kentsel dayanıklılığın önemi artarken; dayanıklı kamusal mekânlar da kentlerdeki problemlere cevap vermekte, kentlerin adaptasyon kapasitesini ve yaşam kalitesini arttırmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise, dayanıklı kamusal mekânın ölçütlerinin belirlenmesi ve ölçütlerin kullanıcı perspektifi üzerinden değerlendirilmesidir. Bu amaçla, literatür taraması ile dayanıklılığa ilişkin kriterler tespit edilmiş ve özgün bir kriter seti oluşturulmuştur. Oluşturulan set, İstanbul'dan seçilen bir meydana ilişkin kullanıcıların deneyimleri doğrultusunda likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiş ve kriterler arası hiyerarşi belirlenmiştir. Ek olarak, kriter listesi farklı yapay zekâ uygulamaları tarafından da değerlendirilmiş ve dayanıklı kamusal mekâna ilişkin insan ve yapay zekanın bakış açıları karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak bu çalışma, kentsel problemler karşısında geleceğin dayanıklı kamusal mekânlarını tasarlama arayışını desteklemektedir. Yapay zekânın araştırmaya dâhil olması ise, kentsel karar alma süreçlerinde yeni teknolojilerin rolüne ışık tutmaktadır. Çalışmanın amacı, kentte söz sahibi karar vericiler için önemli bulgular ortaya koyarken, geleceğin kentini şekillendirmede yapay zekânın potansiyel rolü açısından da fikir sunmaktadır.*

Anahtar Kelimeler: Dayanıklı Kamusal Mekân, Dayanıklılık Kriterleri, Mekânsal Değerlendirme, İnsan Algısı ve Deneyimi, Yapay Zekâ

---

²¹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, ronael@itu.edu.tr, orucd@itu.edu.tr

Acil Toplanma Alanlarının İki Büyük Deprem Sınavı Karşısındaki İlk Sonuçları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depreminden Öğrendiklerimiz/ Öğrenemediklerimiz

Yasin Bektaş²², Gülcan Altıntaş²³

Öz: Bu çalışmada 2023 Kahramanmaraş depreminde en çok hasar gören Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ilçesindeki mevcut acil toplanma alanları yeterlilik, erişilebilirlik ve acil barınma işlevi açısından kullanılabilirlik/güvenlik kriterleri kapsamında incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda araştırma üç temel soruya odaklanmaktadır. Bunlar “Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ilçesindeki acil toplanma alanları alansal büyüklük ve kişi başına düşen m² büyüklükleri yeterli midir? Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ilçesindeki mevcut olan acil toplanma alanlarının erişilebilirlikleri ne düzeydedir? Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ilçesindeki mevcut acil toplanma alanlarının ne kadarı acil barınma işlevine dönüşmüştür ve bu dönüşümde hangileri kullanılabilirlik/güvenlik kriterlerini karşılamaktadır?” şeklindedir. Yeterlilik kriteri altında alansal büyüklük (500-2500 m²) ve kişi başına düşen metrekare büyüklüklerine araştırılırken, erişilebilirlik kriteri altında yol kademelenmesi, yol genişlikleri (min 7m), yürüme mesafeleri (500 m), alana erişim, alan içi erişim, sağlık tesislerine yakınlık kriterleri üzerinden test edilecektir. Ayrıca deprem sonrasındaki görüntülerden yararlanılarak yıkım (köprü/viyadük, zemin çökmesi, bina vs.), parklanma vs. sebeplerle kapanan yollar üzerinden de değerlendirme yapılmaktadır. Acil barınma işlevini yüklenen acil toplanma alanlarının kullanılabilirlik kriteri altında alansal büyüklük, doluluk-boşluk, eğim, bitki örtüsü, sert/yumuşak zemin kriterleri kapsamında analiz edilirken, güvenlik kriteri altında fay hattı, heyelan, taşkın alanı, tehlikeli tesis kullanımına yakınlık kriterleri kapsamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Acil Toplanma Alanı, Acil Barınma Alanı, Planlama Parametreleri, Kahramanmaraş Depremi, Şehir Planlama

---

²² Erciyes Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, bektasysn@gmail.com

²³ Konya Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, altintasgulcan@hotmail.com

Krizler ve Uyarlanma Stratejileri: Covid-19 Pandemisinin Ankara Alışveriş Caddelerine Etkisi

Gizem Derinci²⁴, Burcu Özüduru²⁵

Öz: Türkiye’de yaşanan ekonomik kriz tüketim mekânları üzerinde çeşitli baskılar yaratmaktadır. Bu çalışmada ekonomik krizin kent merkezinin önemli tüketim mekânları olan alışveriş caddelerine etkisini anlamak ve alışveriş caddelerinin yeniden uyarlanma stratejilerini araştırmak temel hedeftir. Çalışma alanı olan Ankara kent merkezi üzerinden pandemi sonrasında değişen tüketim davranışları ve alışkanlıkları ile krizlere karşı kent merkezi dirençliliğinin nasıl şekillendiği irdelenmiştir. Bu bağlamda, alışveriş caddelerindeki aktörler ile derinlemesine görüşmeler yapılmış, gözlem ve yaya sayımları yapılarak kullanıcıların pandemi dönemi ve öncesindeki alışveriş caddeleri kullanım eğilimi özellikleri açıklanmaya çalışılarak pandeminin alışveriş caddelerinin ekonomik, sosyal ve fiziksel yapısına etkileri incelenmiştir. Alışveriş caddesinde yer alan farklı ölçekteki perakendeciler yeni koşullara uyarlanmak durumunda kalmış ve farklı uyarlanma stratejileri geliştirmişlerdir. Bu durum bazı alışveriş caddelerinde canlılığın devam etmesini kolaylaştırırken, caddelerin daha dirençli hale gelmesini de desteklemiştir. Bu çalışmadaki bulgular dirençlilik literatüründe yer alan evrimsel dirençlilik yaklaşımı çerçevesinde ele alınarak Ankara kent merkezinin ve alışveriş caddelerinin dirençliliğini sürdürmek için gerekli kentsel planlama, politika ve tasarım stratejilerini belirlemek için kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Alışveriş caddeleri, Dirençlilik, Kriz, Pandemi, Ankara

---

²⁴ Araştırma Görevlisi Gizem Derinci, Konya Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Konya, gderinci@ktun.edu.tr

²⁵ Prof. Dr. Burcu Özüduru, Gazi Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, bozuduru@gazi.edu.tr, Ankara

OTURUM VI

EKOLOJİK KRİZLER KARŞISINDA DİRENÇLİ KENTLER: GIDA, ENERJİ, SU BAĞLAMAMI

Dayanıklılık Perspektifinden Yerel Tarımsal-Gıda Sistemleri: Ekosistem Servislerine Dayalı Gıda Havzası Değerlendirmesi, İstanbul Metropolitan Alan Örneği

Serim Dinç, Zeynep Türkay, Azime Tezer²⁶

Öz: Afetler, mevcut gıda sisteminin başarısızlığını açıkça hepimize göstermektedir. Ancak, gıda kentsel olmayan, marjinal bir konu olarak görülmeye devam ettiği sürece bu durum kaçınılmazdır. Bu bağlamda gıda havzası değerlendirilmesi, gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını artırmak için mekânsal planlamaya girdi sağlayacağı gerekçesiyle ilgi görmektedir. Ancak, literatürde uygulanan yöntem, tarımsal-gıda sistemlerini destekleyen ekolojik değerleri ve hassasiyetleri göz ardı etmektedir. Bu boşluğun ekosistem servisleri (ES) yaklaşımı ile doldurulabileceği önerilmektedir. Bu çalışma, ES'lere dayalı gıda havzası değerlendirmesini mekânsal planlama için bir yöntem önerisi olarak sunmaktadır. Gıda sisteminin dışa bağımlılığı nedeniyle kırılabilir bir yapıya sahip olması ve kaynakların sürdürülebilirliği konusunda kaygılar taşıması nedeniyle İstanbul kent çeperi ve yakın kırsal örnek alan olarak seçilmiştir. Araştırmanın gelişimi için takip edilen adımlar:(1)Tarımsal-gıda sistemleri-ES-dayanıklılık odaklı literatür analizi. (2)ES'lere dayalı Gıda Havzası Değerlendirme aracının tanımlaması ve mekânsal planlama sistemindeki rolünün tartışılması. (3)Bu aracın İstanbul özelinde denemesi. Bu çalışmanın sunacağı fırsatlar sadece tarımsal-gıda sistemleri ve ES'ler arasındaki ilişkinin güçlenmesini değil, beraberinde gıda dayanıklılığı, gıda güvenliği ve üst ölçekte bölgesel/toplumsal/çevresel dayanıklılığın artmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gıda dayanıklılığı, tarımsal-gıda sistemleri, gıda havzası değerlendirilmesi, ekosistem servisleri, İstanbul.

---

²⁶ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, srmddinc@gmail.com, zsenkesen@gmail.com, azime.tezer@gmail.com

Sürdürülebilir ve Dirençli Kentsel Gıda Sistemleri Kurgulamak: Kent Bölge Gıda Sistemi

Ayşegül Yarış²⁷, Emel Karakaya Ayalp²⁸

Öz: *Mevcut tarım-gıda sisteminin, endüstriyel, konvansiyonel ve kapitalist bir sistem hegemonyası altında sürdürülebilirliği tartışılırken kentler, mevcut tarım-gıda sisteminin sürdürülebilir geçişimini sağlamak için gıda stratejileri, eylemleri tasarlamaktadır. Çalışmalar incelendiğinde çözüm odağının, kentsel çevre ve kırsal peyzajları içeren bütünsel bir planlama çerçevesi olarak Kent-Bölge Gıda Sistemi(KBGS) Yaklaşımı'na yöneldiği görülmektedir. Bu bildiriye KBGS yaklaşımı açıklanarak; FAO, RUAF ve katılımcı kentler ortaklığında geliştirilen, KBGS Araç Kiti incelenmiştir. Bu kapsamda, KBGS Araç Kiti'nin daha sürdürülebilir ve dirençli kentsel gıda sistemleri kurma amacıyla çizdiği yol haritası ve tanımladığı yaklaşımın olanakları ve uygulanabilirliği farklı vakalar üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak denilebilir ki, Kentsel Gıda Sistemleri yaklaşımı sektörel analizlere ve Gıdanın Kent-Bölgesini tanımlamaya yönelik yol gösterici nitelikte rehberler ortaya koyuyor olsa da, bu rehberler analitik bir çerçeve sunmakta yetersiz kalmakta ve genel geçer önerileri derleyen kılavuzlar düzeyinde kalmaktadır. Bu bağlamda, Kentsel Gıda Sistemleri'ne dair bütüncül çalışmaları besleyecek analiz çalışmalarına ve bu analizlerin hangi veri kaynaklarına ihtiyaç duyduğuna dönük bir çerçeveye duyulan gereksinim açıktır. Bu çalışmada sunulan son vaka olan Karşıyaka Kentsel Gıda Strateji Belgesi, Kent-Bölge Gıda Sistemi tanımlamasına dönük araçsal bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.*

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Geçişim, Kent-Bölge, Kent-Bölge Gıda Sistemi, Kentsel Gıda Planlaması

---

²⁷ *İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, aysegul.yaris@gmail.com*

²⁸ *İzmir Demokrasi Üniversitesi, Doç. Dr., Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, emellkarakaya@gmail.com*

Afete Hazırlık Kapsamında; Sürdürülebilir Enerji Yönetimi

Münevver Özge Balta²⁹, Mustafa Tolga Balta³⁰

Öz: Ülkemiz coğrafi konumu ve aktif deprem kuşağı üzerinde yer alması nedeniyle son yıllarda başta depremler olmak üzere seller, yangınlar, heyelan ve çığ olayları gibi doğal afetler bakımından risk altında bulunmaktadır. Doğal afetlerden sonra karşılaşılan başlıca sorunlardan bir tanesi enerji erişilebilirliğidir. Öncelikli olarak belirlenen acil durum tesislerinin ve afet sonrası geçici barınma alanlarının enerji güvenliğinin sağlanması önem arz etmektedir. Bu bağlamda, afet anında ve sonrasında aydınlatma, ısıtma-soğutma, iletişim, ulaşım gibi teknik alt yapı alanlarının enerjiye erişilebilirliği sağlanmalıdır. Afetlerin krize dönüşmemesi için afet öncesi sürdürülebilir enerji yönetim sisteminin etkin bir şekilde planlanması afetlere hazırlık kapsamında dikkate alınması gereken başlıca konular arasında yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında afet sonrası karşılaşılan sorunlar göz önünde bulundurularak yenilenebilir enerjiye dayalı sürdürülebilir bir çözüm önerisi ortaya konmuştur. Afet sonrası insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için geçici birimlerin enerji ihtiyacının; rüzgar türbinleri, güneş kolektörleri, pv paneller ve yakıt pilleri ile yerinde üretim gerçekleştirilerek karşılanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet, enerji güvenliği, risk azaltımı, sürdürülebilir enerji yönetimi.

---

²⁹ Uşak Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, munevver.balta@usak.edu.tr

³⁰ Uşak Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Makine Mühendisliği Bölümü, mustafa.balta@usak.edu.tr

Entegre Kentsel Su Yönetimi Uygulamalarında Şehir Planlama ve Tasarımın Rolü

Ömer Selvi³¹, Fatma Selçuk³², Leyla Budak³³, Elif N. Ayhan³⁴, Gökçe Çelikkilek³⁵

Öz: Bu çalışma, Dünya Bankasının Sürdürülebilir Şehirler Projesi kapsamında, Türkiye'nin üç ili için hazırlanan Entegre Kentsel Su Yönetimi (ESKY) planlarındaki Kentsel Planlama ve Tasarım aşamalarını sunmaktadır. ESKY, suyun kentsel alanlardaki döngüsünün sürdürülebilir, verimli ve bütüncül bir şekilde yönetilmesini amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, su temini, atık su yönetimi, yağmur suyu yönetimi ve suyun yeniden kullanımı gibi farklı bileşenlerin koordinasyonunu ve iyileştirilmesini içermektedir. Su kıtlığı, kirlilik ve iklim değişikliği gibi suyla ilgili sorunlara karşı kentsel direncin artırılması ve kentlinin su ihtiyacının karşılanmasını esas alır. Bu makalede, geleneksel su yönetimi uygulamaları eleştirel bir gözle değerlendirilmekte, daha sürdürülebilir ve dirençli bir alternatif olan ESKY yaklaşımının benimsenmesi savunulmaktadır. Çalışma, Balıkesir, Denizli ve Muğla illeri için hazırlanmış olan ESKY planlarına, şehir planlama disiplinin sunduğu katkının ve kentsel tasarım uygulama örneklerinin rolüne odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ESKY, İklim dirençli kentler, Kentsel su döngüsü, Suya duyarlı planlama, Suya duyarlı kentsel tasarım.

---

³¹ Program Head, Architectural Association Visiting School 'In Other Latitudes'

³² Şehir ve Bölge Plancısı, DFN Plan Proje

³³ Şehir ve Bölge Plancısı

³⁴ Şehir ve Bölge Plancısı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi

³⁵ Mimar, DFN Plan Proje

OTURUM VII

AFETLER VE KRİZLER BAĞLAMINDA KENTSEL MEKANI VE KENTSEL KULLANIMLARI YENİDEN DÜŞÜNMEK - II

Kentlerin Yeniden Yapılanması- Sürdürülebilir Ulaşım Planları ve Hareketlilik Merkezleri

Yunus Emre Çelik³⁶

Öz: Türkiye yeni yüzyıla geleneksel ulaşım planlaması ile başladı, ancak Avrupa'da yaygınlaşan sürdürülebilir kentsel hareketlilik teması öne çıktı. Covid sonrası dönemde, mikromobilite çözümleri dünya genelinde büyüdü. Bu çalışma, Türkiye'deki sürdürülebilir kentsel hareketlilik planları ve hareketlilik merkezlerinin önemini vurgulamak için yola çıktı. Literatür taraması ve uluslararası örneklerle, hareketlilik merkezlerinin farklı coğrafyalardaki etkenlere nasıl uyum sağladığı analiz edildi. Türkiye'deki yasal ve yönetsel boyutlar ele alınarak hareketlilik merkezlerinin nasıl biçimlenmesi gerektiği incelendi. Bulgular, Türkiye'nin sürdürülebilir kentsel hareketlilik planlarını ve hareketlilik merkezlerini nasıl geliştirebileceğini göstermektedir. Yeni inşaatlar ve mevcut kentlerde hareketlilik merkezlerinin rolü de çalışma kapsamında ele alınıyor.

Anahtar Kelimeler: 1. Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik 2. Hareketlilik Merkezi 3. Ulaşım planlaması

---

³⁶ Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul: yunemcel@gmail.com

Yüksek Hızlı Demiryolu Projelerinin Ekonomik Etkilerinin Bölge Ölçeğinde Değerlendirilmesi

Büşra Ertaş, Senay Oğuztimur³⁷

Öz: Ulaşım yatırımları bir bölgeyi hem sosyal hem de ekonomik açıdan etkileyen önemli bir unsurdur. Ekonomik anlamda bölgenin istihdam yaratma ve ekonomik faaliyetlerini geliştirme potansiyellerine sahiptir. Gelişen teknolojiyle beraber ulaşım yatırımlarında önemli kırılmalar yaşanmıştır. Teknolojik kırılmaların en başında gelen yüksek hızlı demiryolları, bölgenin ekonomik kalkınmasını destekleyen en önemli ulaşım yatırımudur. Bu bağlamda çalışma, yüksek hızlı demiryolunun (YHD) bölge ölçeğinde ekonomik kalkınmaya etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak; Türkiye'nin ilk Yüksek Hızlı Demiryolu (YHD) bağlantısı olan Ankara – Eskişehir ve Ankara – Konya hatları seçilmiştir. YHD bağlantısına sahip iller ile bağlantıya sahip olmayan iller arasındaki farkı karşılaştırma imkanı sağlayan Differences in differences (DID) modeli çalışmanın yöntemini oluşturmaktadır. Bu model ile, YHD bağlantısının neden olduğu ekonomik etki tahmin edilmeye çalışılmıştır. Sonuçta, ekonomik etkiyi etkileyen faktörlerden biri olan nüfusun, daha az olduğu bölgelerde YHD'nin etkisinin daha avantajlı olduğu ve ekonometrik analizlerin uygulanabilirliği artırmaya yönelik veri birikiminin ülkemizde sağlanması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: YHD, bölgesel gelişme, DID Modeli, bölgesel kalkınma

---

³⁷ Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, busra.bertas@gmail.com, soguz@yildiz.edu.tr

Deprem Afeti Odaklı Risk Azaltım Çalışmalarında Tahliye Yolları, Toplanma ve Acil Barınma Alanlarının Planlanması, Tasarımı ve Yönetimine İlişkin Yöntem Arayışı: İstanbul Tarihi Yarımada Deneyimi

Melih Yılmaz³⁸

Öz: Konum olarak Türkiye coğrafyası aktif fay hatları üzerinde yer almaktadır. Buna karşın ülkemiz hızlı ve düzensiz kentleşme sebebiyle deprem kaynaklı afetlerde büyük kayıplar yaşamaktadır. 6 Şubat depremleri ile bu gerçeğe yeniden karşı karşıya kalınmıştır. Beklenen İstanbul depremi ile birlikte Marmara bölgesinde yer alan kentlerin depreme karşı dirençliliği yeniden sorgulanır hale gelmiştir. Deprem hasar tahmin ve risk çalışmalarına göre beklenen İstanbul depreminde Fatih İlçesi- Tarihi Yarımada en büyük hasarı alacak ilçelerden biridir. Bu koşullar altında yerleşmenin deprem afet riskinin azaltılması büyük önem arz etmektedir. Bunun için yapı stoğunun depreme dayanıklı hale getirilmesinden, tahliye yolları, toplanma ve acil barınma alanlarının belirlenmesi ve standartlara uygun hale getirilmesine kadar birçok başlıkta ivedikle uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma daha önce resmi olarak belirlenmiş tahliye yolları ile toplanma ve acil barınma alanlarına eleştirel bir gözle bakmakta; bu alanların yönetimine, planlanmasına ve tasarlanmasına yönelik olarak yerleşmenin özgün niteliğine uygun yeniden belirlenmesine ilişkin bir yöntem sunmaktadır. Yapılan çalışma ile sözü edilen alanlar ve yollar ile ilgili mevcut koşullarda hızlı ve öncelikli olarak nasıl aksiyon alınması gerektiğine ilişkin bir sınıflama yapılmış, konuyla ilgili hayata geçirilmesi gereken eylemler tarif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Risk Azaltımı, Tahliye Yolları, Toplanma ve Acil Barınma Alanları, Tarihi Yarımada

---

³⁸ Fatih Belediyesi, ymelih.yilmaz@gmail.com

İller Arası Bağlantısallığın Mekânsal Yapısı Kahramanmaraş Depremleri Hakkında Bize Ne Söylüyor?

İrfan Kaygalak³⁹

Öz: Bu çalışma 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş depremlerinin etkisinin coğrafi boyutunu analiz etmektedir. Çalışma, depremin sanayi, nüfus, ticaret, turizm, eğitim, sağlık, tarım, kentleşme vb alanlarda yarattığı etki ve kaybın ilişkisel bir şekilde yaşandığını ileri sürmekte ve kategorik kayıpların diğer illerle bağlantılı olarak düşünülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu mantıktan hareketle çalışma, iller arası bağlantısallığın mekânsal yapısının önemli bir bağlam olarak göz önüne alınması gerektiğini önermektedir. Bunun için ise iller arası demografik bağlantısallığın ve ekonomik bağlantısallığın veri olarak alınabileceğini savunmaktadır. Çalışma tüm ülke mekânına yayılan iller arası demografik ve ekonomik bağlantısallığın resmini sosyal ağ analizi tekniklerini kullanarak ortaya koymakta ve deprem bölgesindeki 11 ilin bu bağlantısallık içindeki konumlarını analiz etmektedir. Şimdiye kadar yapılan analiz bulguları deprem bölgesi illerinin diğer illerle olan bağlantısının deprem sonrası yeniden imar ve rehabilitasyon süreçlerine etki edeceğini göstermektedir. İller arası bağlantısallığın coğrafi konsantrasyonu nedeniyle, deprem sonrası göç ve akışların belli coğrafi doğrultularda gerçekleşerek yerleşme sisteminde ve bölgesel kalkınma farklarında çarpıcı bir değişime yol açacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş depremi, doğal afetler, iller arası bağlantısallık, ekonomik bağlantısallık.

---

³⁹ Balıkesir Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, irfan.kaygalak@balikesir.edu.tr

OTURUM VIII

AFETLER VE YURTTAŞ REAKSİYONU: KENT KOLEKTİFLERİ VE DAYANIŞMACI ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

Yersizlik Karşısında Kent Kolektiflerinin Katılımcı Yaklaşımları: Galata-Azapkapı Esnaf Ve Zanaatkârları

Cemil Sabaner⁴⁰

Öz: Kentli kolektif grupların kent kimliğinin oluşumundaki etkisi göz ardı edilemez biçimde ön plandadır. Bu kolektiflerin başında aidiyet duygusunu geliştiren esnaf ve zanaatkârlar gelmekte, kentin alt bölgelerini müşterek biçimde var etmektedirler. Kent kimliğinin ve gündelik ilişkilerin üretilmesinde aktif rol oynayan grupların, mekân üretim süreçlerinde yer alması, yerel yöntemlerin verimliliği ve kent belleğinin sürdürülmesi açısından potansiyeller barındırmaktadır. Yersizlik olgusu karşısında; bu grupların üretici rollerinin farkında olunması, acil durumlarda yapılanmanın verimli ve hızlı şekilde planlanmasına imkân tanıyabilmektedir. Bu doğrultuda müşterek mekân üretimi için gerekli olan pratikler, kolektiflerin eylemleri üzerinden açıklanmakta, mekân üretimi için enformel bir eğitim sistemine dönüştürülmesinin getirileri üzerinde durulmaktadır. Galata'ya ait istatistikler üzerinden acil planlamalarda esnaf ve zanaatkâr kullanıcının bürüneceği tasarımcı rolü tartışılmaktadır. Üretim sisteminin müşterek hale getirilmesi, yersizlik sorunu yaşayan bireylerin daha planlı ve hızlı kalkınmasına olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda Galata'nın Azapkapı Bölgesindeki mekân üretim teknikleri ve senaryoları incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yersizlik, Müşterek, Esnaf ve Zanaatkârlar, Deneysel Üretim

---

⁴⁰ İstinye Üniversitesi, İstanbul: sabanercemil@gmail.com

Felaket Kapitalizmine Karşı Afet Ütopyaları: Şubat Depremleri Sonrası Dayanışma Pratikleri-Hatay Örneği

İlyas Seyrek⁴¹

Öz: Bir doğa olayı toplumsal yapıdaki eşitsizlikler sebebiyle bir afete dönüştüğü gibi gerçekleşen bir afet de mevcut toplumsal eşitsizlikleri derinleştirir ve yeni eşitsizlikler yaratır. Naomi Klein'in (2010) tanımıyla felaket kapitalizmi de birikimi kolaylaştırmaya hizmet eden temel bir strateji olarak işleviştir. Ancak krizler felaketlerin tek sonuçları değildir. Dünyanın farklı coğrafyalarında, çeşitli afetlerden sonra, felaket kapitalizmine rağmen hayatta kalabilme pratikleri olarak afet ütopyaları da gelişmiştir. Rebecca Solnit'in (2010) çeşitli deneyimleri inceleyerek "insanların anın ihtiyaçlarını karşılamak için emir ya da merkezi bir otorite olmaksızın harekete geçmeleri ve aniden kendi toplumlarının ve sokaklarının sorumluluğunu üstlenmeleri" şeklinde tanımladığı "afet ütopyaları" önemli alternatif toplumsallıklara işaret eder. İşte bu çalışma da 6 Şubat depremleri sonrasında açığa çıkandayanışma pratikleri (yapılan çevrimiçi/yüzyüze görüşmeler ve gözlemler) üzerinden çeşitli zaman ve mekanlarda tabandan, yerelde ortaya çıkan afet ütopyası pratiklerinin anlaşılmasını, bu pratiklerin yeni toplumsal ilişkilerin/mekanların kurulmasında sahip olduğu imkanların ve sınırlılıkların tartışmaya açılmasını amaçlar.

Anahtar Kelimeler: Felaket kapitalizmi, dayanışma, afet ütopyaları, deprem, Hatay

---

⁴¹ Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehircilik Programı Doktora Öğrencisi, seyrekilyas09@gmail.com

Afet Sonrası Dayanışma Pratiklerinin İzinin Sürmek: 2023 Şubat Depremleri Hatay Örneği

Aslıhan Al, Benan Kaya, Betül İngin, Derya İnce, Hazal Doğruel, İlyas Seyrek, Merve Karadaban, Murat Cemal Yalçınan, Seda Hayal-Tatlı, Sena Karahan⁴²

Öz: Şubat 2023 depremlerinin ardından kritik roller üstlenen sivil dayanışma pratiklerinin bir kısmı bölgedeki varlıklarını sürdürmekte, afet sonrası mekansal ve toplumsal iyileştirme, güçlendirme süreçlerinde dayanıklılığı artırıcı faaliyetlere devam etmektedir. Bu araştırma; Hatay'da deprem sonrasında dayanışmacı faaliyetler gerçekleştirmiş/gerçekleştiren, varoluş amacı dayanışmacı pratikler olan/ deprem sürecinde dayanışmacı pratiklere kaydırmış olan sivil inisiyatiflere odaklanmıştır. Bu bağlamda, önce bu dayanışmacı pratikler faaliyetleri ilişkili olarak listelenmiş ve haritalanmış; sonra bunlar arasından seçilen ve genel yapıyı olabildiğince temsil eden örnek oluşumlar yapılan görüşmeler ve yerel medyanın taranması üzerinden detaylı incelemeye tabi tutulmuştur. Böylece, dayanışma pratiklerinin iç dinamikleri, bağlantıları, afet sonrası yarattıkları çözümler ve bunları yapma biçimleri, afet bölgesinin olanaksızlıklarına bağlı olarak yaşadıkları süreklilikler/kopuşlar ilişkisel bir yaklaşımla tartışmaya açılmıştır. Yerinde dayanışma faaliyetleri ve mekansal olarak üretilen bilginin literatürde yer alması bağlamında, deneyim aktarımı, karşılıklı öğrenme süreçlerinin geliştirilmesi, görünürlüğü sağlanması, olası yeni afetler sonrasında sivil dayanışmacı pratiklerin üstlenebileceği potansiyellerin afet yönetimi kapsamında değerlendirilmesi bu araştırmanın amaçları olarak sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Dayanışma pratikleri, afet sonrası iyileştirme, toplumsal dayanıklılık, mekansal bilgi üretimi, Hatay

---

⁴² Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Fatma Önder Deprem Araştırmaları Grubu: Açık Araştırmalar Ekibi, alfabetik isim sırasına göre eklenmiştir. acikarastirmalar@gmail.com

OTURUM IX

BÖLGESEL DİRENÇLİLİK, EKONOMİK YENİDEN YAPILANMA VE UYUM

Ekonomik Toparlanma Sürecinde Dirençli Ekonomik Yeniden Yapılandırmanın Tartışmaya Açılması: 2023 Kahramanmaraş Depremi Örneği

Çiğdem Üstün ⁴³, Elif Alkay ⁴⁴

Öz: Her türlü afet bir şok etkisi yaratmakta ve beraberinde bir yeniden yapılanma/toparlanma sürecini de beraberinde getirmektedir. Afet sonrası dönem, gelecekteki ekonomik şoklar karşısında kırılabilirliği azaltmanın yanı sıra bölgeyi olagelen ekonomik yapı ve rekabet ortamında kapasite ve gücü daha yüksek bir düzeye ulaştırabilmek için bir fırsat yaratma potansiyeli taşımaktadır. Türkiye’de gerçekleşen Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen 11 ilin 2021 yılında imalat sanayiden elde ettiği gelirin milli gelir içindeki payı %11.5’tir. Bu çalışmanın amacı, ekonominin yeniden yapılandırma sürecinde illerdeki temel ekonomik imalat sektörlerinde ekonomik dirençli bir ekonomi yaratmanın potansiyellerini ve bunları mümkün kılmanın yollarını tartışmaktır. Çalışma depremden etkilenen 11 ili kapsamakta ve çalışmada Sosyal Güvenlik Kurum tarafından yayımlanan 2012 – 2021 yılları arasındaki imalat sektörü sigortalı çalışan verisi kullanılmıştır. Çalışmanın yöntemini literatür araştırması ve illerin temel imalat alt sektörlerini belirlemek amacıyla kullanılan Yer Seçimi Katsayısı, sektörün ülkedeki/bölgedeki durumunu ve rekabetçiliği ölçen Shift – Share analizleri oluşturmaktadır. Bulgular, araştırma alanında rekabetçiliğin ve yenilikçiliğin artırılması gerektiğini işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Yeniden Yapılandırma, Ekonomik Toparlanma, 2023 Kahramanmaraş Depremi, Ekonomik Dirençlilik

---

⁴³ Doktora Öğrencisi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü, İstanbul: ustuncig@itu.edu.tr; Araştırma Görevlisi, Bursa Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü, Bursa: cigdem.ustun@btu.edu.tr

⁴⁴ Prof. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü, İstanbul: alkayel@itu.edu.tr

Kalkınma Üzerinden Yaratıcı Ekonomi, Kent, Kurumsallaşma, Yeni Kaynaklar, Farkındalık ve Planlama Sorunu

Deniz Özgül⁴⁵, Ebru Kerimoğlu⁴⁶, Serim Dinç⁴⁷

Öz: Türkiye kalkınma politikalarında, ekonomi odaklı risk yönetimi ve dirençlilik ihmal edilen konular arasındadır, bütünlük çağdaş planlama anlayış ve uygulamaları da özellikle kentsel ölçekte ekonomi boyutunu detaylı olarak irdelemek ve uygulamaktan yoksundur. Yeni ekonomi, yeni sektörlerin gelişimi, yerel ve sürdürülebilir kalkınma konuları kentlerin önemini daha da güçlendirmektedir. Tüm tartışmaların bulunduğu nokta kurumsallaşmanın değişen içerik ve önemine varırken, kurumsallaşma kentsel yönetim ve politikaların tam merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de yaratıcı ekonominin güncel durumu, kurumsallaşma (kurumsal kapasite, farkındalık ve iş birlikleri) ve fon kaynaklarının kullanılabilirliği, İSTKA destekli ‘Taskışla Design LAB’ projesi deneyimi üzerinden tartışılmaktadır. Üniversiteyi, toplum, sektör ve kamu ile buluşturmaya, işbirliği modellerinin üretilmesi, kurumsal kapasitelerin gelişimi ve kurumsal farkındalıkların oluşturulmasını amaçlayan proje sürecinde (2022), toplam 718 aktörle iletişime geçilmiş, 34 faaliyet ve 5 pilot proje gerçekleştirilmiş, sonuçlar aktörlerin konunun, kurumsallaşmanın, işbirliklerinin, yenilikçi ve esnek yönetim anlayışının, fon kaynakları ve araçların çeşitliliğinin, sorumluluk ve rollerinin önemin ne derece farkında olduklarını detaylıca ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Ekonomi, Farkındalık, Kurumsal Kapasite, İş birlikleri, Türkiye.

---

⁴⁵ İstanbul Teknik Üniversitesi: Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, dnz.ozgul5@gmail.com

⁴⁶ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, kerimoglu@itu.edu.tr

⁴⁷ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, srmdinc@gmail.com

6 Şubat Depremlerinin Bölgesel Girişimcilik Faaliyetleri ve İşgücü Göstergeleri Üzerindeki Etkilerinin Tahmin Edilmesi

İsmail Demirdağ⁴⁸

Öz: Şubat Depremlerinin on bir ilin girişimcilik faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaya amaçlayan çalışma, iş yerlerinin kapanmasından dolayı ortaya çıkacak istihdam kaybına da ışık tutmaya çalışmaktadır. SGK, TÜİK ve TOBB gibi kurumlardan özel iş yeri sayısı, girişim sayısı ve yeni kurulan firma sayısı verilerini tedarik ederek, çalışma depremlerin mevcut girişimcilik faaliyetleri üzerindeki etkisini hesaplamaktadır. Bunu yapmak için ilk olarak, aylık olarak yayınlanan verilerin önceki yılın aynı dönemine göre değişim oranlarını hesaplamakta, ardından bunu illerin 2023 yılı ortalama girişim sayılarının hesaplanmasında kullanmaktadır. Benzer bir yaklaşımı, istihdam ve işsizlik sayılarının hesaplanmasında da kullanmaktadır. SGK'dan elde edilen aylık sigortalı çalışan sayısı ve TÜİK'ten alınan yıllık işgücü göstergelerini kullanarak, depremlerin istihdam ve işsizlik üzerindeki olası etkilerini ortaya koymaktadır. Bulgular depremlerin bölgesel girişimcilik faaliyetlerinde ve istihdamda yıkıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Meydana gelen kayıpların yüzde 70'i birinci derecede hasarlı illerden kaynaklıyken, geri kalanı ikinci ve üçüncü derece hasarlılardan kaynaklanmaktadır. Bu çalışma, ulusal, bölgesel ve kentsel ölçekte depremlerin girişimcilik ve istihdam üzerindeki etkilerini ortaya koyarak hem politika yapıcılara yol göstermekte hem de ilgili literatüre önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şubat Depremleri, Girişimcilik Faaliyetleri, İstihdam, İşsizlik

---

⁴⁸ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum: idemirdag@atauni.edu.tr

Afetlerin Ekonomik Etkilerine Mekânsal Ekonomik Dayanıklılık Perspektifinden Bakış

*Pınar Özcanlı Baran*⁴⁹, *Ferhan Gezici*⁵⁰

Öz: İstanbul'un Türkiye'nin gayri yurtiçi hasılasının (GSYH) %30'una sahip olması ve toplam nüfusun %19'unun bu ilde yaşaması, diğer illerin de üretim, tedarik, ticari ilişkiler ile İstanbul'a bağlı olmasından dolayı, 1999 depreminden 24 yıl sonra İstanbul'da olası bir depremin diğer illeri de derinden etkileyeceği tahmin edilmektedir. Bu çalışma kapsamında, öncelikle Marmara bölgesindeki illerin 1999 depreminden günümüze ekonomik koşullarındaki değişime ilişkin betimleyici bir değerlendirme yapılacaktır. Evrensel düzeyde afetlerin ekonomik etkilerine ilişkin yaklaşım ve yöntemlerin neler olduğu ve bu alandaki sınırlılıklar tartışılacaktır. Daha çok makro ekonomik etkiler üzerine yoğunlaşan literatür ve yöntemlerin mekânı göz ardı etmesi önemli bir boşluk oluşturmaktadır. Zira afetlerden etkilenme düzeyi sadece afetin şiddeti ile ilişkilendirilemez ve etkilenen bölgenin özelliklerini dikkate almayı gerektirir. Bu nedenle bir bölgenin afet öncesi ve sonrası durumuna ilişkin değerlendirme, dayanıklılık (resilience) kavramını öne çıkarmıştır. Dayanıklılık, hem afetlerden etkilenme düzeyi ve kayıpları azaltırken, toparlanma süreci için de önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu çalışma 'mekânsal ekonomik dayanıklılık' perspektifinden konuya yaklaşılmaya gerektiğini öne sürmekte ve bu çerçevede kavramsal temelden gösterge setlerine önerileri, tartışmaya açmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mekânsal Ekonomik Dayanıklılık, Afetler, Marmara Bölgesi

---

⁴⁹ Doktora öğrencisi, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, pinarozcanli@gmail.com

⁵⁰ Prof.Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, gezicif@itu.edu.tr

OTURUM X

AFETLER, EŞİTSİZLİKLER VE KIRILGAN GRUPLARIN DURUMU

Afet Sonrası Yeniden İnşa Sürecinde Kadınların Rolü: Türkiye Örneği

*Efsun Toğrul*⁵¹

Öz: Afetlerin meydana gelmesi mekânsal, ekonomik ve toplumsal açıdan geri döndürülmesi güç sonuçlar doğururken sonrasında kentlerin yeniden inşa süreci toplumdaki her kesime farklı görevler atfetmektedir. Öte yandan afetlerin yıkıcı etiketleri toplumdaki bazı gruplar için çok daha derin izler bırakmaktadır. Yaşamın ve kuralların askıya alındığı bu sürecin en etkilenen gruplarından olan kadınlar, toplumda üstlendikleri farklı rol ve görevleri nedeniyle her kesimin sorumluluğunu yüklenmektedirler. Bu anlamda sürecin en çok etkileneni ve de taşıyıcısı olarak rol oynamaktadırlar. Buradan hareketler bu çalışma kadınların konumu ve sahip oldukları potansiyel itibariyle yeniden inşa sürecindeki önemleri ve bu süreci nasıl besleyip güçlendirdiklerini araştırmak amacıyla, 2023 yılında Türkiye'nin 11 ilinde meydana gelen deprem sahasında bir nitel analiz yapılmıştır. Araştırma, kartopu örneklem yöntemiyle alanda bulunan sivil toplum kuruluşu çalışanları arasından 12 katılımcıyla görüşme ve bu görüşmelerin içeriksel analiziyle tamamlanmıştır. Analiz sonuçları literatürde yapılan çalışmaları desteklerken, bağlam özelinde düşündüğümüzde sürecin Türkiye'deki yapılanma içinde özgün birtakım etkiler ve sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Sonrası Yeniden İnşa, Kadın, Cinsiyet, Türkiye.

---

⁵¹*İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, efsuntogrul@gmail.com*

Afet Duyarlı Hizmet Planlamada Çocuk Dostu Unsurlar

*Azize Serap Tunçer*⁵²

Öz: İklim ve çevre hareketliliklerindeki risk artış eğilimlerine göre tüm dünyada afet duyarlı plan ve program hazırlıkları öne çıkmaktadır. En temel insani yaşam ortamı olan kentler de afet planlamaları açısından daha detaylı, daha teknik ve sosyolojik öncelikleri gözetilen çalışmalara imza atma çabasındalardır. Toplumun tüm kesimleri üzerinde yıkıcı etkiler yaratan afetlerin, özellikle daha kırılgan gruplar üzerinde yoğunlaşan tehditlerini öngören çalışmalar ise toplumsal adaletin tesisinde büyük önem taşımaktadır. Kentsel sosyal adalet düzenlemelerinin büyük önemi dikkate alındığında, çocuk dostu uygulamaların seçilmesi ve çocukların gelecek kurucu bireyler olarak gözetilmesi, refah toplumunun ruh ve beden sağlığı gelişkin bireylerini kurmada önemlidir. Bu çalışmada, 6 Şubat 2023 Türkiye depremleri dersleri ışığında, yükselen bir değer olan çocuk dostu kent planlama çalışmalarının afet planlaması ile bütünleştirilmesi gereğine vurgu yapılmaktadır. Toplumsal dokunun giderek daha eklektik unsurlarla örüldüğü ülkemiz coğrafyasında, acil kurtarma ve akut dönem müdahale politikaları açısından yaşanan olumlu/olumsuz deneyimlerin işaret ettiği önlemler gözden kaçırılmamalıdır. Kuşkusuz çocuk odaklı düzenlemeler, toplumsal diğer sorun ve koşullardan bağımsız değildir ancak burada vurgu yapılan husus, toplumsal grupların yapısal hassasiyetlerinin gözetilmesinin ve ivedi önceliklerin değerlendirilmesine dair uzlaşının önceden ortaya serilerek tartışılması gereğidir. Çalışma resmi raporlar ve basın metinleri taranarak oluşturulacaktır ve çocuk öncelikli politika önerilerine yer veren içeriği ile alana katkı yapmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Dostu Kent, Afet, Planlama, Kırılgan Grup, Sosyal Hizmet

---

⁵² Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölüm Başkanı. Orcid: 0000-0001-8629-4828

Enerji Krizi Çerçevesinde Yakıt Yoksulluğu Riskine Kentsel Dönüşüm Pratiklerinin Yanıtı

*M. Anıl Şenyel Kürkçüoğlu*⁵³

Öz: Enerji krizi, iklim değişikliğinin de etkisiyle katlanarak artan ve özellikle kırılgan grupları tehdit eden bir sorundur. Hane halkı için temel bir gereksinim olan enerji konusunda yoksunluk sağlık sorunlarına ve toplumsal entegrasyonda engellere neden olur. Gecekondu alanları gelir durumu ve kırılgan grupların yoğunluğu açısından enerji gereksiniminin karşılanması, dolayısıyla yakıt yoksulluğunda öncelikli risk alanlarındandır. Yaşanabilirlik ve yapılı çevre kalitesinde iyileştirmeler hedefleyen kentsel dönüşüm etkinliklerinin yakıt yoksulluğunu azaltıcı bir etkisi olması beklenir. Bu bağlamda Ankara ili Mamak ilçesi'nin 4 farklı mahallesindeki kentsel dönüşümle elde edilmiş konutlarda yaşayan hane halkının yakıt yoksulluğu durumları uzlaşım temelli kriterler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Isınma ve diğer enerji tüketimi konularında bir iyileşme olduğu ve bunun yapı kalitesi ve kullanılan yakıtla ilişkili olduğu bulunmuştur. Ancak maddi karşılanabilirlik konusunda aynı düzeyde bir iyileşme gözlemlenmemektedir ve hane halkının gizil yakıt yoksulluğuna işaret eden tedbirler aldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yakıt Yoksulluğu, Enerji Krizi, Kentsel Dönüşüm, Uzlaşım Temelli Yaklaşım.

---

⁵³ Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ankara. senyel@metu.edu.tr

OTURUM XI

AFETLER BAĞLAMINDA MEKANSAL ANALİZLER, RİSK ANALİZLERİ VE ÖNERİLER

Deprem Tehlikelerine Karşı Sosyal Kırılabilirlik Değerlendirmesi İzmir Bayraklı Örneği

Helin Aydın⁵⁴, Deniz Gerçek⁵⁵

Öz: Türkiye tarihi boyunca depremler, seller, orman yangınları ve endüstriyel kazalar gibi çeşitli afetlerle karşı karşıya kalmıştır. Kentler, sunmuş oldukları eğitim ve iş fırsatları, sağladıkları barınma ve benzeri imkanlar nedeniyle çekici hale geldikleri gibi, bu çok çeşitli fonksiyonların oluşturduğu karmaşık bir sistem olarak afet tehlikesine karşı kırılabilirler. Bu tür karmaşık sistemleri değerlendirmek için, 'kırılabilirlik' ve 'direncililik', son yıllarda yaygın olarak kullanılmaya başlanan birbiriyle ilişkili iki kavramdır. Bu çalışma, deprem tehlikelerine karşı sosyal kırılabilirliği ortaya koymaya olanak sağlayan bir yöntem ile İzmir Bayraklı örneğinde sosyal kırılabilirliği analiz etmeyi amaçlamaktadır. Deprem riski yüksek olan Bayraklı İlçesi ve ilçede bulunan 24 mahalle çalışma alanı olarak seçilmiştir. Bu amaçla çalışma ölçeğine uygun bir dizi gösterge hazırlanmış ve İzmir ili Bayraklı ilçesinin deprem tehlikelerine karşı CBS tabanlı eşit ağırlıklı değerlendirme yöntemi kullanılarak sosyal Kırılabilirlik analiz edilmiş, kırılabilirliği yüksek ve başa çıkma kapasitesi düşük mahalleler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem Tehlikesi, Dayanıklılık, Kırılabilirlik, Sosyal Kırılabilirlik

---

⁵⁴ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, helinaydin@iyte.edu.tr

⁵⁵ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, denizgercek@iyte.edu.tr

Muğla İlinde Nüfusun ve Donatı Alanlarının Yapılı Çevrede Dağılımını Belirlemeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi

Sinem Şahin⁵⁶, Burak Beyhan⁵⁷

Öz: 21. yüzyılda yaşanan salgın, deprem, yangın gibi olağandışı oluşan kentsel sorunlara karşı kentlerin afetlere hazır ve yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Afetlerin yarattığı zararı arttıran en etkili nedenler; barınma, sağlık, eğitim ve ticari kaynaklara erişimde mekânsal ve sosyal eşitsizliklerdir. Afet öncesi dönem için yeterli çözümler bulunsa da salgın, deprem, yangın gibi afetler sürecinde kentlerde uzun dönemde mekânsal adaleti sağlaması için yapılı çevrede sistemsal dönüşümlerin sağlanması gereklidir. Bu sorun üzerinden gidilerek mahalle sistemlerinin ve yapılı çevrenin düzenlenmesi için donatı alanlarının konumları önemlidir. Her bir farklı mahalle sisteminin nüfusuna göre donatı alanlarının tekrardan analiz edilip güncellenmesi en etkili çözüm olacaktır. Bu çalışmada coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak yapılı çevre üzerinden analiz ve tartışmalar ile yazına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapılı Çevre, Afet Sonrası Planlama, 15 Dakikalık Kent, Kentsel Sorunlar, CBS

---

⁵⁶ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, sinemsahin@posta.mu.edu.tr

⁵⁷ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, burakbeyhan@mu.edu.tr

Değişen Kent-Kır İlişkisinde Yeni Kırsal Kalkınma Araçları: Akıllı Köy Potansiyelinin Belirlenmesinde Türkiye Örneği

Şeyma Gül Kırdı⁵⁸, Zeynep Elburz⁵⁹

Öz: Ülkemizde yaşanan depremler özellikle kırsal alanları çok fazla etkilemektedir. Kırsal alanlarda afet sonrası kırılganlığın azalması ve ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanması gerekmektedir. Bu çalışmada yeni bir kırsal kalkınma aracı olarak ortaya çıkan akıllı köy kavramı Türkiyede 6 şubatta yaşanan deprem sonrasında kırsal alanların kalkınması için potansiyel oluşturup oluşturmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada Türkiye genelindeki tüm kırsal yerleşimler analize dahil edilmiştir. Bu durum kavrama kapsamlı bir bakış açısı sağlayacaktır. Kullanılan farklı kriter ağırlıklandırma yöntemleri ile farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Akıllı köy kavramının gereksinimleri belirlendikten sonra gerekli çalışmalar, politikalar ve destekler ile potansiyelin artırılacağı ve akıllı köy kavramının kırsal kalkınmada ve deprem sonrası sürdürülebilir bir ekonomi oluşturmada kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Köy, Kırsal Direçlilik, Dijital Köy, Kırsal Kalkınma, ÇKKV

---

⁵⁸ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü,, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gülbahçe, Urla / İzmir, TÜRKİYE

⁵⁹ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü,, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gülbahçe, Urla / İzmir, TÜRKİYE

Afet Eylem Planı Geliştirmede Büyük Veri Analizi ve Veri Görselleştirme Tekniklerinden Faydalanmak: Olası İstanbul Depremi Üzerine Spekülatif Bir Çalışma

Özgür Sayın⁶⁰

Öz: Bu çalışma, İstanbul için veri tabanlı bir deprem eylem planı geliştirmek amacıyla büyük veri analizi ve haritalama tekniklerini uygulamaktadır. Birincil veriler, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından yayınlanan "İstanbul Deprem Müdahale ve Erken Uyarı Sistemi" raporundan elde edilmiştir. Veriler, olası bir İstanbul depreminde can kaybı, bina ve altyapı hasarı gibi potansiyel kayıplara ilişkin mahalle düzeyinde tahminlerden oluşmaktadır. Ayrıca, strateji analizini güçlendirmek için demografik ve bina istatistikleri ile zenginleştirilmiştir. Toplamda 24300 göstergeden oluşan bir veri seti analiz edilmiştir. Ardından haritalama teknikleri uygulanarak olası bir İstanbul depreminde yaşanabilecek kayıplara ilişkin tahminler hem mahalle hem de ilçe düzeyinde görselleştirilmiştir. Analiz güneybatı sahil şeridinin ve şehrin batı yakasında E-5 ve TEM otoyolları arasında kalan alanların tüm göstergelerde en riskli bölgeler olduğunu ortaya koymaktadır. Kentin kuzey kesiminde yer alan ve ağırlıklı olarak ormanlık alan ve köylerden oluşan ilçeler ise görece risksizdir. Üretilen haritalar yorumlandığında, kentin kuzeyinin imar faaliyetlerinden korunması ve özellikle imalat sanayinin Anadolu'ya taşınarak riskli mahallelerdeki yapı ve nüfus yoğunluğunun seyreltilmesi en makul yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyük Veri, Afet Yönetimi, Veri Görselleştirme, Deprem, İstanbul

---

⁶⁰ Bilecik şeyh Edebalı Üniversitesi, Bilecik: ozgur.sayin@bilecik.edu.tr

OTURUM XII

AFETLER BAĞLAMINDA PLANLAMA VE TASARIM EĞİTİMİ

Kent Planlama Eğitiminde Riskler ve Afetler

*Beyza Karadeniz*⁶¹

Öz: *Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de Şehir ve Bölge Planlama (ŞBP) eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında riskler ve afetler konusunun mevcut durumunun ortaya konulmasıdır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır; (1) Türkiye’de ŞBP programlarında riskler ve afetler derslerinin mevcut durumu nedir? (2) Türkiye’de ŞBP programlarında riskler ve afetler konusundaki dersler için kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri nelerdir? (3) Türkiye’de ŞBP programlarında riskler ve afetler ile ilgili derslerin amaç içerik ve konularında ele alınan kavramlar nelerdir? Bu çalışmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılacaktır. Veri toplamada doküman incelemesi yapılacak ve veri analizinde ise içerik ve betimsel analiz yöntemleri bir arada kullanılacaktır. Türkiye’de aktif olarak ŞBP eğitimi veren üniversitelerde lisans düzeyinde afet ile ilgili verilen dersler tespit edilecektir. Verilerin yorumlanması ders içeriği, işleyişi ve derslerin değerlendirmesi hakkında bilgiler içeren ders bilgi paketlerindeki veriler içerik analizi yöntemi ile sistematik bir biçimde sınıflandırılarak sorgulanacaktır. Bu çalışmada Türkiye genelinde riskler ve afetlerin planlama okullarında ne kapsamda verildiğine ilişkin bulgular sistematik bir biçimde sunulacaktır. Bu bağlamda müfredat geliştirmeye katkı sunan bir çalışma niteliğinde olması hedeflenmektedir.*

Anahtar Kelimeler: Şehir ve Bölge Planlama Eğitimi, Risk, Afet, Eğitim Metotları, İçerik Analizi, Ders İçeriği.

---

⁶¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon: bsenktu@gmail.com

Planlama Eğitiminde Afet Riski Yönetimi: İzmir-Alsancak Kentsel Sit Alanı Afet Risk Yönetim Planına İlişkin Stüdyo Çalışması

Figen Akpınar⁶², Nicel Saygın⁶³, M. Ömür Saygın⁶⁴, Yağmur Aşçı⁶⁵, Damla Erenler⁶⁶, Sadullah Aksoy⁶⁷

Öz: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Lisans Eğitim Programı uyarınca Bahar Dönemi 4. Sınıf stüdyo dersinde kültürel mirasın korunmasına yönelik planlama çalışmaları yapılmaktadır. 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin ülkemizde yarattığı büyük yıkım sonrasında başta deprem olmak üzere afet gerçekliğinin planlama eğitiminin ana meselesi olduğu ve afet yönetiminin şehir plancısının en temel sorunsalı haline gelmesinden hareketle 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Döneminde “kentsel koruma alanlarında afet risklerinin azaltılması ve yönetimi” temalı bir stüdyo çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada afet yönetiminin kent planlamasına entegrasyonu, özellikle de kültürel miras alanlarında afet riskinin analizi, azaltımı ve yönetimi konuları İzmir Alsancak Kentsel Sit Alanı ve çevresinde yürütülen öğrenci çalışmaları üzerinden aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet Risk Yönetimi, Afetler: Deprem, Sel, Yangın ve Sıcak Adası, Risklerin GİS Tabanlı Ölçülmesi, Kültürel Miras Alanı / Kentsel Sit Alanında Afet Risk Yönetimi.

---

⁶² İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir. E posta: figenakpinar@iyte.edu.tr;

⁶³ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir. E posta: nicelsaygin@iyte.edu.tr;;

⁶⁴ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, İzmir.

⁶⁵ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir. E posta: yagmurasci@iyte.edu.tr;;

⁶⁶ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir. E posta: damlaerenler@iyte.edu.tr;

⁶⁷ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir. E posta: sadullahaksoy@iyte.edu.tr;

Mikro Bölgelemeye Dayalı Risk Analizi için Gösterge Temelli Modelleme Önerisi: Planlama Stüdyosu VI-İskenderun Risk Analizi Deneyimleri

Defne Dursun ⁶⁸ , Doğuşcan Öztas ⁶⁹ , İsmail Demirdağ ⁷⁰

Öz: Ülkemizde yaşanan afetler ne kentlerimizin ne de karar vericilerin afete ve afet sonrası sürecin yönetimine hazır olmadıklarını; dahası etkin bir afet risk yönetimi için gerekli araçların üretimi konusunda da gerekli bilgi birikimi ve pratiğin bulunmadığını da göstermiştir. Bu çalışmada kent planlama disiplini içerisinde neler yapılabilir sorusuna yanıt arama çabasının sonucu olarak üretilen ve Planlama Stüdyosu VI kapsamında İskenderun kentsel alanında test edilen mikro bölgelemeye dayalı gösterge temelli çoklu risk analizi anlatılmaktadır. Stüdyosu kapsamında 8 farklı senaryo, 16 farklı grup ile İskenderun için yapılan analizde belirlenen riskler için tehlike, kırılganlık ve maruziyet temelli göstergeler ağırlıklandırılmış; aynı risklere sahip en küçük homojen bölgelerin belirlenmesi ile kent bütününde mikro bölgeleme yapılmış ve çok ölçütlü karar verme yöntemi ile her bölgenin toplam risk puanı/düzeyi belirlenmiştir. Sakınım ve Deprem Sonrası Müdahale Planları'nın üretilmesinde test edilen model; risk düzeylerini de gösteren konumsal risk haritalarının planlama süreçlerini ve afet risk yönetimini yönlendirebilecek etkin bir araç olabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Risk Yönetimi; Risk Analizi; Mikro bölgeleme; Planlama; İskenderun

---

⁶⁸ Atatürk Üniversitesi; Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü; Erzurum. defne.dursun@atauni.edu.tr

⁶⁹ Atatürk Üniversitesi; Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü; Erzurum.doguscan.oztas@atauni.edu.tr

⁷⁰ Atatürk Üniversitesi; Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü; Erzurum. idemirdag@atauni.edu.tr

Bir Araştırma Üniversitesinde Çok Disiplinli Kentsel Tasarım Eğitimi, Dirençlilik ve Döngüsellik: İYTE Modeli

İpek Akpınar⁷¹, Can Gündüz⁷², Koray Velibeyoğlu⁷³, Esin Özdemir Ulutaş⁷⁴, Nicel Saygın⁷⁵, Gizem İçer⁷⁶

Öz: Günümüzde, insan kaynaklı iklim değişikliği ve küresel salgın gibi gezegenimizin gündelik hayatını bir bütün olarak meşgul eden krizlerin peşi sıra yaşandığı ‘risk toplumu’ gerçekliği karşısında, kurumsal yapıları yerleşik hale gelmiş akademik disiplinler dahi kendi epistemolojik ve yöntemsel sınırlarını sorgulamak; giderek yeniden tanımlamak durumunda... Gezegen ölçekli sorunların çok katmanlı doğası, farklı pek çok yeni disiplinin ortaya çıkmasına yol açmaktadır ve kısa, orta ve uzun erimli ortak hedefler doğrultusunda bu disiplinleri birlikte çalışmaya sevk etmektedir. Homi Bhabha’nın da tespit ettiği gibi, diğer bir disiplinden faydalanarak temelimizi güçlendirmek değil, aksine bazı temel fikirlerimizin derinden sarsılmasıyla, kendi disiplinlerimizin sınırında yaşamaya başladığımız gerçeği ile yüzleşmedir; tam da bu nedenle bir var kalım hamlesidir. Üniversiteler, eğitim-araştırma-toplumsal fayda açılımları ile uzun soluklu koşularını yeniden yapılandırma; bilgiye sahip olan kimlikten birlikte araştıran ve bu araştırma ortamında dinamik bilgiyi kolektif üreten ortamlara dönüşüyorlar, kurumsal sürdürülebilirliklerini ve dirençliliklerini çok disiplinli – disiplinlerarası ortamlarla pekiştirme aşamasına geçiyorlar.

İşte tam da bu çerçevede çalışmamız, kentsel tasarım eğitiminin, bu tür disiplinlerarası tartışma ve birlikte üretme süreçleriyle günümüz kentsel riskleri, dirençlilik, sürdürülebilirlik konularıyla yüzleşilebilecek; ortak akıl ile disiplinlerarası takım oyunu oynayarak çözüm üretilebilecek platform olduğunu savunuyor. Kentsel tasarım, bilindiği gibi 20. yüzyılın ikinci yarısına ait modern bir kavram olarak ilk kez İspanyol mimar ve şehir plancı Josep Lluís Sert (1902-1983) tarafından 1956 yılında ABD’deki Harvard Lisansüstü Tasarım Okulu’nda düzenlenen bir dizi konferansta öne sürüldü. Bu konferansların hemen ardından, üniversitelerde açılmaya başlanan kentsel tasarım programlarıyla birlikte kısa sürede ayrı akademik bir disiplin haline geldi. 20. yüzyıldaki kırılmalar, dönüşümler, kentsel sorunlarda kamusal mekanı odağına alarak; mimarlık, kent planlama ve peyzaj mimarlığı disiplinlerini ortak bir zeminde birleştirerek çözümler bulabilmek amacıyla ortaya çıkmış olan kentsel tasarım disiplinini yeni bir sahneye taşıdılar. Bugün dünya nüfusunun yarısından fazlasını barındıran kentlerde yaşam giderek karmaşıklaşırken, bu nüfusa hizmet etmesi planlanan kamusal mekanların nasıl tasarlanması gerektiği her coğrafya özelinde farklı dinamiklerle tartışılmaktadır. Neoliberal kentleşme politikalarının etkisiyle kamusal mekanların özelleştirilmesi, kullanım değeri yerine değişim değeri üzerinden tüketim odaklı, dışlayıcı, ayrıştırıcı kamusal mekanların üretilmesi gibi konular araştırma ve eğitim ortamlarında dile getirilen temel kaygılar olarak sıralanabilir. Benzer şekilde Türkiye özelinde, kentsel ve mimari süreçte, bireyin ve toplumun birbirine yansıttığı zihniyet, tam anlamıyla bir mücadele alanı; toplumun bireyi ele geçirdiği, bireyin topluma isyan ettiği bir kentsel zemin ve bu kentsel zemin, çelişkileriyle, zıtlıkları, dinamikleri, potansiyeli ile kent in ve toplumun modernizasyonu, küresel sermaye ile bütünleşmesinin hikâyesidir.

Türkiye’deki bu hızlı modernizasyon süreçleri, mekandaki radikal değişim ve dönüşümlerle disiplinlerarası bir yaklaşım ile nasıl mücadele edilebilir? Kentsel tasarım eğitim ortamı, kentsel çelişkilere, zıtlıklara, dinamiklere, potansiyele özellikle dirençlilik, sürdürülebilirlik, döngüsellik temaları içinden yanıtlar üretebilir mi?

⁷¹ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, İzmir.

⁷² İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, İzmir.

⁷³ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir.

⁷⁴ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir.

⁷⁵ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir.

⁷⁶ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Doktora Araştırmacısı, İzmir.

Bu sorular çerçevesinde, çalışmamız Türkiye’de özgün bir yüksek öğretim modeli olarak kurulan Enstitünün altında yapılanan İYTE Mimarlık Fakültesinin altında kurgulanan ŞBP/MİM 401 Kentsel Tasarım Stüdyosuna odaklanmaktadır. Türkiye’deki üniversitelerin çatıları altında yer alan tüm Şehir ve Bölge Planlama ve Mimarlık lisans programları arasında, öğrenci ve öğretim üyelerinin tüm süreci baştan sona birlikte yürüttükleri tek Kentsel Tasarım Stüdyosu olarak öne çıkmaktadır. Bu stüdyo, disiplinlerarası açılımı ile sadece Enstitü bünyesinde değil, tüm mimarlık okulları arasında farklı bir eğitim-araştırma ortamı sunmaktadır. İYTE’nin araştırma üniversitesi statüsüne alınması, ülkenin son yıllarda önde gelen ilk üç ya da dört araştırma kurumu arasında yer alması sürecinde, ŞBP/MİM 401 Kentsel Tasarım Stüdyosunun yüklendiği misyon sadece eğitim ortamı değil, disiplinlerarası araştırma süreciyle de ayrı bir önem kazanmaktadır.

2022 yılı Güz Eğitim Döneminde gerçekleştirilen İYTE ŞBP/MİM 401 Kentsel Tasarım Stüdyosu İzmir Yenişehir Gıda Çarşısı Ve Yakın Çevresinin Döngüsel Kent İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi olarak belirlediği konusunu stüdyo süreciyle iç içe geçen bir Araştırma-Geliştirme Projesi ile birlikte yürütmesi bakımından araştırma-tabanlı stüdyo özelliğini kurumsal iş birlikleriyle pekiştirme imkanı bulmuştur. Stüdyo ile AR-GE Projesi süreçlerinin eğitim dönemi boyunca birbirini besleyecek biçimde eş-zamanlı olarak gerçekleşmesi, devamında stüdyonun edinimlerinin AR-GE Projesinin ileri aşamalarına altlık oluşturması öngörülmüştür. Yenişehir Ticaret Merkezi bir yandan iklimsel, kentsel ve afet-dirençlilik özelinden bahsedilen sorunlarına çözüm beklerken, diğer yandan İzmir ve çevresi için önemini sürdürmektedir. Çarşı’nın geleceğine yönelik farklı fikirler ortaya atılmaktadır. İzmir Yenişehir Gıda Çarşısı ve Yakın Çevresinin Döngüsel Kent İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi Ar-Ge Projesi, Çarşı’nın İzmir ve çevresi için önemine koşut olarak, tamamen Çarşı’nın sorunlarını çözmeye ve ona yeni bir gelecek tasarlamaya odaklanan bir projedir. İzmir Kalkınma Ajansı’nın mali desteğiyle İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi’nde kurulan, öğrenci ve farklı disiplinlerden gelen akademisyenlerden oluşan çalışma grubu tarafından uygulanan projede, Çarşı’nın, çağa uygun iş modelleri benimsemesi ve döngüsellik ilkesi çerçevesinde, çıkardığı atıklardan eşgüdümlü bir biçimde ekonomik değer üretmesi fikri temel alınarak farklı “Döngüsel Çarşı” modelleri tasarlanmıştır (AR-GE Projesi Nihai Raporu, 2023). Kent bütününe yönelik değerlendirmelerde öne çıkan Çarşı’ya taşıma fikirlerine karşın, Çarşı’ya odaklanan Ar-Ge projesinde Çarşı’nın yerinde dönüşüm fikri temel alınmıştır. İzmir’in Döngüsel Kültür ve Yeşil Kent Vizyonu çerçevesinde, Gıda Çarşısı’nın kendisini yenilerken döngüsel ekonomi ve döngüsel kent ilkelerini temel alarak ve çevresel ayakzini en düşük düzeyde tutarak ilerlemesi gereği ön plana çıkmıştır.

Çalışma, kuramsal çerçevenin ardından, İYTE’deki eğitim modelini betimlemekte; bir araştırma üniversitesinde eğitim ve araştırmanın çok disiplinli bir tasarım stüdyosu ortamında nasıl yürütüldüğüne dair değerlendirmeleri paylaşmaktadır. Son olarak sonuçlar paylaşılacaktır.

Bu çalışma; Kentsel planlama ve tasarımın dirençli kentlerin oluşturulmasındaki yeri ve etkinliği, dirençli kent kavramı ve bu çerçevedeki yaklaşımlar, dirençli kentlerin oluşturulmasında iş birliği, disiplinler ve gereklilikler, konut ölçeğinden bölge ölçeğine dirençlilik, dirençlilik çerçevesinde yeni kent ve yerleşme modelleri ile tasarımı ile planlamanın ve plancının sorumluluğu ve rolü, planlama eğitimi, planlama eğitiminde riskler ve afetlerin yerinin çok disiplinli açılımlarla ele alındığı çalışmalara katkı verme potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Araştırma Üniversitesi, Çok Disiplinli Kentsel Tasarım Eğitimi, Kentsel Dirençlilik ve Döngüsellik

OTURUM XIII

KIRSAL/DOĞAL ALANLAR, EKOLOJİK KRİZLER VE KIRSAL DİRENÇLİLİK

Türkiye’de Toplumsal Krizler ve Kentsel Planlama: İklim Değişikliği, Covid-19 Salgını ve 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri Bağlamında Bir Değerlendirme

Aygül Kılınç⁷⁷

Öz: Son yıllarda özellikle iklim değişikliği, salgın hastalık ve deprem gibi toplumsal krizler karşısında Türkiye’de kentsel planlama kurumunun kötü bir sınav verdiğini söylemek mümkündür. Yakın zamanda yaşanan ‘covid-19 salgını/pandemisi’, hemen ardından gelen ‘6 Şubat Kahramanmaraş depremleri’ ve son yıllarda etkisini daha belirgin biçimde hissettirmeye başlayan ‘iklim krizi’, toplumu/toplumlari derinden etkilemekle kalmadı, yerel/kentsel politikanın ve özellikle mekânsal düzenlemenin yeniden sorgulanmasına neden oldu. Kentsel alanda işlevselliği sağlıklı, kaliteli ve hakkaniyetli bir kentsel yaşamın sürdürülebilirliği üzerine kurgulanan kentsel politika/planlama uygulamalarının toplumsal krizler karşısındaki işlevselliğini büyük ölçüde kaybettiği gözlemlendi. Dolayısıyla iklim değişikliği, covid-19 salgını ve 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerini, kentsel planlama uygulamalarının yetersizliğine veya yanlışlığına işaret birer gösterge olarak ele almak ve bu konuda bir değerlendirme yapmak mümkün görünmektedir. Bu çalışmada söz konusu bu üç önemli toplumsal krizin gerçekleşme biçimi ve kentsel mekânı ve gündelik yaşamı nasıl ve ne yönde etkilediği konusu, kentsel planlama uygulamalarıyla ilişkilendirilmek suretiyle değerlendirilmiştir. Toplumsal krizler karşısında mevcut planlama yaklaşımı irdelenmiş ve bu konuda neler yapılabilir veya nasıl bir yol haritası izlenebilir noktasında, öneri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Planlama, Yerel Politika, İklim Değişikliği, Covid-19 Salgını/Pandemisi, 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri, Yerel Yönetimler.

---

⁷⁷ Gaziantep Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü. E-posta: aygulkilinc@hotmail.com

Türkiye’de Yeni Bir Koruma Anlayışı ile Ekolojik Krizleri ve Eşitsizlikleri Aşmak Mümkün mü?

Yağmur Özcan Cive⁷⁸, Adile Arslan Avar⁷⁹

Öz: Bu çalışmada, eleştirel kent ve eleştirel planlama teorileri ve mevcut koruma eleştirilerinden yola çıkarak, planlamada yeni bir çevresel koruma anlayışının geliştirilmesi ve Türkiye için imkanları tartışılacaktır. “Çevre/doğa dostu kentler”, “yeşil kentler”, “dirençli kentler”, “ekolojik planlama” gibi pratikler özellikle “ekonomik büyüme” etrafında şekillenen mevcut koruma anlayışlarını temel alır. Oysa, “büyüme” ya da ekonomik öncelikleri sorunlaştırmayan ve “toplumsal adalet”in yapısal boyutlarını ihmal eden ve sınırlı kentsel ölçeklerdeki bu uygulamalar, hem eşitsizlik ve eşitsiz gelişim hem de çevre sorunları karşısında son derece yetersiz kalmıştır. Diğer yandan, karbon kredileri, ekosistem hizmetleri ve topluluğa dayalı, mevcut piyasa temelli koruma yaklaşımları, ekolojik krizleri engelleyememiş, ‘yeşil gasp’ uygulamalarıyla, yeni eşitsizliklere yol açmıştır. Bütün bunların karşısında, radikal koruma pratikleri, küçülme alternatifleri ve ‘büyüme sonrası’ planlama anlayışları literatürde tartışılmakla birlikte ne Türkiye’de ne de küresel Güney ve Kuzeyde henüz güçlü planlama ve çevre koruma alternatifleri haline gelememiştir.

Anahtar Kelimeler: Koruma, Gezegenel Kentleşme, Eşitsizlikler, Küçülme

---

⁷⁸ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, yagmurozcancive@gmail.com

⁷⁹ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, adilearslan@gmail.com

Kır-Kent Çeperinde İklim Duyarlı Planlama Yaklaşımı: Denizli Örneği

Gamze Aşıcı⁸⁰, Aysun Aygün Oğur⁸¹

Öz: Mekânsal ve sosyal özellikleri itibarıyla kırılmalı bir yapıda olan kırsal ve kentsel alanlar iklim değişikliğine bağlı ortaya çıkan doğa olayları ve afetlerden büyük ölçüde olumsuz etkilenmektedir. Yerel düzeyde gerçekleştirilen eylemlere yön verecek, iklim değişikliği ile mücadelede kentsel ve kırsal alanları bütüncül olarak ele alacak yöntem ve stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak bu çalışma ile iklim değişikliğine bağlı ortaya çıkan sorunların çözümünde kentsel ve kırsal alanların bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve önemli bir geçiş bölgesi olarak kabul edilen kır-kent çeperinin iklim değişikliği ile mücadele sürecindeki önemini ortaya koyulması amaçlanmaktadır. ‘‘Kır-kent çeperinin iklim değişikliği karşısındaki kırılmalılıkları ve potansiyelleri nelerdir?’’ ve ‘‘Kır-kent çeperi iklimle uyumlu nasıl planlanabilir?’’ sorularına Denizli kır-kent çeperi örneği üzerinden yanıt aranmaktadır. Yapılan çalışma ile iklim değişikliğine uyum/risk faktörlerini değerlendirmek amacıyla bir kriter seti tanımlanmış ve ele alınan ölçütler doğrultusunda kentin çeper bölgeleri ve gelişme eğilimleri incelenerek seçilen bir alt bölge kapsamında alan araştırması yapılmış ve sonuçta iklim duyarlı planlama stratejileri tartışılmıştır. Çalışmanın sonucunda iklim dayanıklı ve sürdürülebilir kırsal-kentsel çevreler oluşturulmasına ilişkin Denizli gibi orta ölçekli kentler için örnek bir planlama yaklaşımı/rehberi ortaya konmakta, planlama yaklaşımlarına iklim değişikliği konusunun nasıl dahil edilebileceğine yönelik genel bir çerçeve tanımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliğine Uyum, Kent Planlama, Kır-Kent Çeperi, Denizli.

---

⁸⁰ Pamukkale Üniversitesi, Denizli: gamzeasici17@gmail.com

⁸¹ Pamukkale Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Denizli: aygunaysun@gmail.com

İklim Krizi ile Yüzleşirken Harekete Geçmenin Yolları; Onarıcı Tarım Tartışmaları

Büşra Erođlu⁸² , Engin Eyüp Eyüpođlu⁸³

Öz: Küresel iklim krizi çağımızın en acil sorunlarından biridir. Sıcaklıklar yükseldikçe, ekosistemler bozuldukça ve aşırı hava olayları giderek daha yaygın hale geldikçe, sürdürülebilir çözümler bulmanın aciliyeti artmaktadır. Değişen iklimler ile mücadele etme ve çevresel açıdan daha dirençli bir yaşam alanı yaratma arayışında, onarıcı tarım, tartışma noktası olarak ortaya çıkmaktadır. Özünde, onarıcı tarım, bütünsel ve sürdürülebilir bir yaklaşımı temsil ederken; yalnızca büyüyen küresel nüfusu beslemeyi değil aynı zamanda toprağı yenilemeyi ve gençleştirmeyi de hedeflemektedir. Toprak sağlığını korumayı, biyolojik çeşitliliği arttırmayı ve kimyasal girdilerde önemli bir azalmayı teşvik eden ilkelere dayanan onarıcı tarım, toprağı besleyip karbonu tutarak iklim krizinin etkilerini azaltmayı, su tutulmasını iyileştirmeyi ve ekosistemlerin genel sağlığını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Temelde, artan nüfus ile birlikte endüstriyel tarıma geçen dünyanın gözünden, geleneksel çiftçiliğin özünü yeniden tanımlamaktadır. Bu çalışmada onarıcı tarımla ilgili süregelen çalışmalarını incelerken; bu çalışmaların iklim kriziyle mücadele arayışında uygulanabilir bir çözüm olup olmadığını tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Krizi, Doğal Afet, Karbon Tutma, Onarım, Onarıcı Tarım

---

⁸² İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bölge Planlama Tezli Yüksek Lisans Programı, İstanbul, eroglub20@itu.edu.tr

⁸³ İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, eyuboglu@itu.edu.tr

Kırsalda Sermayeye Dayalı Dirençlilik Değerlendirmesi

Lale Görgülü⁸⁴, Çağla Görgülü⁸⁵

Öz: Dirençlilik değerlendirmesinde Bourdieu'nun sermaye kavramı ve formları önemli potansiyele sahiptir. Bu bildirinin amacı, İzmir ili Kızıldağlar Bölgesi kadim üretim havzalarının dirençliliğini, gıda güvenliğini esas alarak fiziksel/altyapısal, ekonomik, çevresel/yere özgü ve sosyo-kültürel olmak üzere sermaye formları üzerinden değerlendirmektir. Bildiride, sermayeler aracılığıyla dirençlilik nasıl inşa edilebilir; hangi sermaye formları hangi dirençlilik-agroekoloji ilkelerini karşılar ve kırsal mahallelere göre hangi dirençlilik-agroekoloji ilkeleri daha etkilidir sorularına yanıt aranmaktadır. Bildirinin yöntemi dirençlilik indeksi oluşturma ve karşılaştırmadır. Çalışma alanının sahip olduğu agroekosistem varlığı nedeniyle sermayeler, literatür taramasına göre belirlenen agroekoloji ve dirençlilik ilkeleri kapsamında incelenmiştir. Oluşturulan dirençlilik-agroekoloji ilkeleri ve sermaye formları matrisi sermaye sayısı ve etkisine göre puanlanarak havzaların dirençlilik indeksleri oluşturulmuştur. Yapılan dirençlilik değerlendirmesi sonucu en dirençli havzalar sırasıyla Orhanlı, Kavacık ve Beyler'dir. Dirençliliğin oluşmasında çevresel/yere özgü ve sosyo-kültürel sermayeler en etkin sermaye formları; doğal, kültürel, sosyal kaynaklar, dirençlilik, bilginin paylaşımı, verimlilik ve dayanışma ekonomisi-döngüsel ekonomi en etkili ilkelerdir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Formları, Dirençlilik, Gıda Güvenliği, Agroekoloji, Kadim Üretim Havzası.

---

⁸⁴ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir Planlama, İzmir: lallegorgulu22@gmail.com

⁸⁵ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Şehir Planlama, İzmir: caglagorgulu18@gmail.com

ETKİNLİK SEKRETERYASI:

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

İYTE Mimarlık Fakültesi, Gülbahçe Kampüsü Urla/İzmir, 35430
E-posta: kbam@metu.edu.tr Web: www.kbam.metu.edu.tr

